

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ**

**Δ.Α. Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση
»**

Μονάδα Α2: Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων

Ταχ. Δ/ση : Μητροπόλεως 45

Ταχ. Κώδικας : 10556

ΑΠΟΦΑΣΗ

Θέμα: Έγκριση αρχείου Συχνών Ερωτήσεων - Απαντήσεων για τη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»).

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» που κυρώθηκε για το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98) που διατηρήθηκε σε ισχύ με τη διάταξη του άρθρου 119 παρ.22 του ν. 4622/2019 (Α' 133).
2. Το ν. 4622/2019 (Α' 133) για το «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».
3. Το ν. 4914/2022 (Α' 61) για τη «Διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, σύσταση ανώνυμης εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.» και άλλες διατάξεις» όπως ισχύει.
4. Το π.δ. 77/2023 (Α' 130) «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων – Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών – Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων».
5. Το π.δ. 79/2023 (Α' 131) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
6. Την υπ' αριθμόν Υ12/7-7-2023 (Β' 4403) Απόφαση Ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Νικόλαο Παπαθανάση.
7. Το π.δ. 82/2023 (Α' 139) «Μετονομασία Υπουργείου - Σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού - Τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ. 77/2023 (Α' 130) - Μεταβατικές διατάξεις»
8. Τις διατάξεις του ν. 4872/2021 (Α' 247) «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης και άλλες επείγουσες διατάξεις».
9. Την υπ' αριθ. 4434/18-1-2022 (Υ.Ο.Δ.Δ.΄ 20) Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για το διορισμό Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης όπως ανανεώθηκε με την υπ' αριθ. 9296 ΕΞ 2025/20.01.2025 (Υ.Ο.Δ.Δ.΄ 16) Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Αναπληρωτή

Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

10. Την υπ' αριθ. 653/2024 υπουργική απόφαση (Β' 462) «Αναδιάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και αντικατάσταση των υπουργικών αποφάσεων υπ' αρ. 45903/ 04.05.2022 (Β' 2303) και υπ' αρ. 25544/21.03.2023 (Β' 1957) όπως τροποποιήθηκε από την υπ' αρ. 162235/6-11-2024 (Β' 6143).
11. Την υπ' αριθ. 52552/20-05-2022 ΥΑ με θέμα «Τοποθέτηση Προϊσταμένου της Διαχειριστικής Αρχής ΕΣΠΑ ΔΑΜ 2021 2027» (ΑΔΑ: 93ΜΟ46ΜΤΛΡ-ΤΟΣ).
12. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων.
13. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.
14. Την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής, CCI 2021EL16JTPR001/ 16.6.2022, για την έγκριση του προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» για στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» στην Ελλάδα.
15. Τον προγραμματισμό έκδοσης προσκλήσεων σύμφωνα με το από 27.07.2023 επικαιροποιημένο έντυπο Ε.Ι.1_1 του Συστήματος Διαχείρισης & Ελέγχου 2021-2027.
16. Το υπ' αρ. πρωτ.172834 ΕΞ 2024/20.11.2024 έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών με θέμα: «Έγκριση τεύχους εξειδίκευσης υπ' αριθ. 31.1».
17. Τις από 05.12.2024 Αποφάσεις - Συμπεράσματα της 3ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021-2027» με την οποία εγκρίθηκε η μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής της δράσης 31.1
18. Την υπ' αριθ. 115474/28-08-2024(Β'4921) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αρ. 114274/28.11.2022 απόφασης «Διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (έλεγχος δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 38 του ν. 4914/2022, Α' 61)» (Β' 6131).
19. Την υπ' αριθ. 114947/29-11-2022 (Β' 6132) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027».
20. Την υπ' αριθ. 110565/17-11-2022 (Β' 5958) Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προτάσεων ένταξης στα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 (ένσταση της παρ. 7 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022 (Α' 61)» όπως τροποποιήθηκε με τη με Α.Π. 8542/02.05.2024 (Β' 2855) Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Τροποποίηση της υπ' αρ. 110565/17.11.2022 υπουργικής απόφασης «Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προτάσεων ένταξης στα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 [ένσταση της παρ. 7 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022 (Α' 61)]» (Β' 5958).
21. Την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2016/C 262/01) σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
22. Τον Καν.(ΕΕ) 2023/2831 της 13ης Δεκεμβρίου 2023 (ΟJ EL L 15.12.2023) σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

23. Τον Καν.(ΕΕ) 2023/2832 της 13ης Δεκεμβρίου 2023 (ΟJ EL L 15.12.2023) σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος
24. Τον Καν.(ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («de minimis») στον γεωργικό τομέα (ΕΕ L 352 της 24.12.2013).
25. Τον Καν.(ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 190 της 28.6.2014).
26. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2023/2391 της 4ης Οκτωβρίου 2023 (ΕΕ L 5.10.2023 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 717/2014, (ΕΕ) αριθ. 1407/2013, (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 και (ΕΕ) αριθ. 360/2012, όσον αφορά τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014, όσον αφορά το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε ενιαία επιχείρηση, την περίοδο εφαρμογής του και άλλα θέματα
27. Την υπ' αρ. πρωτ.74391/ΕΥΚΕ 2634/13-7-2016 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες στους φορείς που εμπλέκονται στην χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020».
28. Το με αρ. πρωτ.92415/ΕΥΚΕ 6282/28-8-2017 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες και Παρότρυνση τήρησης διαδικασιών προς φορείς που εμπλέκονται στην χορήγηση κρατικών Ενισχύσεων».
29. Το με αρ. πρωτ.115150/ΕΥΚΕ 4023/2-11-2016 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα: «Οδηγίες αναφορικά με την αξιολόγηση πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας των πράξεων με τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων».
30. Το με αρ. πρωτ. 8093/27-01-2023 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης «Αποστολή 3ης τεχνικής οδηγίας σχετικά με τη συμμόρφωση των δράσεων των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 με την Αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do No Significant Harm-DNSH)».
31. Την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2016/C 262/01) σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
32. Την με αρ. 198558 ΕΞ 2024/31-12-2024 (7405 Β') Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα: «Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων, και της διαδικασίας αναφορικά με τη λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ), όπως περιγράφεται στο άρθρο 56 του Ν. 4914/2022 (Α' 61), όπως ισχύει».
33. Το με από 03/02/2025 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΔΑ ΕΣΠΑ ΔΑΜ για την αποστολή σχεδίου πρόσκλησης για διατύπωση γνώμης από την ΕΥΚΕ-ΧΕ.
34. Το με αρ. πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 04/03/2025 Α.Π.37747ΕΞ2025 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Διατύπωση γνώμης επί της Πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)».
35. Την υπ' αρ. πρωτ 51668 ΕΞ 2025/26.03.2025 (ΑΔΑ: 6Γ6ΗΗ-ΙΜ9) Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)».
36. Την υπ' αρ. πρωτ 68283 ΕΞ 2025/16.04.2025 (ΑΔΑ: ΨΩΜΩΗ-9ΝΩ) Απόφαση του Αναπληρωτή

Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα: «Πρώτη (1η) Τροποποίηση της Πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης στη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)»».

37. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Την έγκριση του συνημμένου αρχείου των Συχνών Ερωτήσεων - Απαντήσεων για τη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)» του Προγράμματος Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση για την αποσαφήνιση και διευκρίνιση σημείων της Αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης και των Παραρτημάτων αυτής.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ

Συνημμένα:

Αρχείο συχνών Ερωτήσεων-Απαντήσεων

Κοινοποίηση:

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Εθνική Αρχή Συντονισμού
- ΕΦΕΠΑΕ
- ΜΟΔ, Τομέας Εφαρμογών Πληροφορικής και Ψηφιακής Τεχνολογίας
- ΕΥΚΕ-ΧΕ

Εσωτερική διανομή:

- Γραφείο Διοικητή ΕΥΔΑΜ
- Γραφείο Προϊσταμένου ΔΑ ΕΣΠΑ-ΔΑΜ
- Μονάδες Α1, Α2, Β1

Απαντήσεις σε συχνές ερωτήσεις για τη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)

1. **Ερώτηση:** Οι εντάξεις θα γίνουν κατά προτεραιότητα;

Απάντηση:

Η μεθοδολογία αξιολόγησης που θα εφαρμοστεί είναι η συγκριτική. Δηλαδή θα εξεταστούν/αξιολογηθούν όλες οι αιτήσεις και θα εγκριθούν αυτές οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως επιλέξιμες (πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις συμμετοχής) συγκέντρωσαν την υψηλότερη βαθμολογία και ο Π/Υ της δράσης ανά γεωγραφική περιοχή παρέμβασης, επαρκεί για την κάλυψη της αναλογούσας Δ.Χ.. Η διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης περιγράφεται στο κεφάλαιο 9.2 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης.

2. **Ερώτηση:** Στις Δράσεις «Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ Πράσινα»)& «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)> μπορεί να γίνει υλοποίηση δαπανών σε δύο τρόπους υλοποίησης για τον ίδιο επιλέξιμο ΚΑΔ;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, η υλοποίηση δεν δύναται να αφορά περισσότερους από έναν τρόπους υλοποίησης της επένδυσης.

3. **Ερώτηση:** Κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης υπάρχει υποχρέωση υποβολής εγγράφου αδειοδότησης;

Απάντηση:

Η υποχρέωση αδειοδοτικού εγγράφου αφορά σε έναν από τους ΚΑΔ που διαθέτει η επιχείρηση, εφόσον υπάρχει σχετική απαίτηση. Σε περίπτωση που επιχείρηση διαθέτει ΚΑΔ για τους οποίους απαιτείται έγγραφο αδειοδότησης και ΚΑΔ για τους οποίους δεν απαιτείται, θα πρέπει να υποβάλλει υποχρεωτικά τουλάχιστον ένα αδειοδοτικό έγγραφο.

4. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση επιθυμεί να μετεγκατασταθεί σε νέο χώρο/έδρα εντός επιλέξιμης για την δράση Γεωγραφικής Περιοχής. Μπορεί να υποβάλλει αίτηση χρηματοδότησης στη δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»);

Απάντηση:

Είναι δυνατή η μετεγκατάσταση νέας επιχείρησης εντός επιλέξιμης Γεωγραφικής Περιοχής.

5. **Ερώτηση:** Τυπική προϋπόθεση της δράσης είναι η αύξηση της απασχόλησης κατά την διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης, η οποία εφόσον διατηρηθεί για ένα έτος θα προσauξήσει τις Ε.Μ.Ε. κατά τουλάχιστον μισή (0,5) μονάδα (σε σχέση με την απασχόληση του έτους 2024). Δύναται η πρόσθετη θέση να επιδοτείται από άλλο πρόγραμμα;

Απάντηση:

Η πρόσθετη ΕΜΕ δύναται να επιδοτηθεί από άλλο πρόγραμμα καθώς αποτελεί τυπική προϋπόθεση ένταξης και όχι επιδοτούμενη δαπάνη στην Πρόσκληση.

6. **Ερώτηση:** Τι ποσοστό ιδιωτικής συμμετοχής πρέπει να αποδείξει ότι έχει ο δικαιούχος;

Απάντηση:

Ο δικαιούχος θα πρέπει να υποβάλει αποδεικτικά Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο σε ποσοστό τουλάχιστον 30% του Συνολικού Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου. Η απόδειξη Διαθέσιμων Κεφαλαίων πέραν του 30% του Συνολικού Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου αποτελεί κριτήριο βαθμολόγησης.

7. **Ερώτηση:** Στις διατάξεις του κανονισμού ΕΚ 2023/2831 και συγκεκριμένα όπου γίνεται αναφορά στην περίοδο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τους σκοπούς υπολογισμού του ανώτατου ορίου του ποσού ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που δύναται να λάβει μία ενιαία επιχείρηση κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος κανονισμού (de minimis), έχει απαλειφθεί ο όρος «οικονομικό έτος», ο οποίος περιλαμβανόταν στον προϋφιστάμενο κανονισμό ΕΚ 1407/2013 και έχει αντικατασταθεί με τον όρο «έτος». Με αυτό το δεδομένο, αλλάζει ο τρόπος «μέτρησης» της περιόδου των τριών (3) ετών, εντός της οποίας, λαμβάνονται υπόψη τα ποσά των χορηγηθεισών ενισχύσεων De Minimis, προκειμένου να γίνει έλεγχος υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ποσού; Για παράδειγμα, έστω μια ενίσχυση θα χορηγηθεί στις 30 Σεπτεμβρίου 2025, ποια είναι η ημερομηνία έναρξης (dies a quo) από την οποία θα υπολογιστούν τα τρία (3) έτη προς τα πίσω; Πρέπει να εξετάσουμε όλες τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τις 30 Σεπτεμβρίου 2022 ή από την 1^η Ιανουαρίου του 2023;

Απάντηση:

Η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του ανώτατου επιτρεπτού ποσού των χορηγηθεισών ενισχύσεων, δυνάμει του του κανονισμού ΕΚ 2023/2831, βασίζεται στην ακριβή ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και καλύπτει ακριβώς τα τρία προηγούμενα έτη, έως δηλαδή την ίδια ημερομηνία του τρίτου έτους που προηγείται της χορήγησής της. Συνεπώς, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη στο παράδειγμα της ερώτησης, είναι από 30/04/2022 έως 30/04/2025.

Επισημαίνεται, ότι σύμφωνα με το Άρθρο 3 του κανονισμού ΕΚ 2023/2831 η ενίσχυση ήσσονος σημασίας θεωρείται ότι χορηγείται κατά τον χρόνο παραχώρησης στην οικεία επιχείρηση του εννόμου δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό νομικό καθεστώς, ανεξαρτήτως της ημερομηνίας καταβολής της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας στην επιχείρηση.

8. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση που το 2024 πήρε τελευταία δόση ΓΑΚ μπορεί να ενταχθεί στη Δράση;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, στο εδάφιο "ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΟΡΟΙ & ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ" αναφέρεται ότι "Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του παρόντος κανονισμού μπορούν να σωρεύονται με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του κανονισμού (ΕΕ)2023/2832 της Επιτροπής, Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του παρόντος κανονισμού μπορούν να σωρεύονται με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής (22) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής (23) μέχρι το σχετικό ανώτατο όριο που ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του παρόντος κανονισμού και απαγορεύεται η σωρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή με κρατικές ενισχύσεις για το ίδιο μέτρο χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου, αν η σωρευση αυτή οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης σχετικής έντασης ενίσχυσης ή του ποσού ενίσχυσης που έχει καθοριστεί με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα

κάθε περίπτωσης σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή. Οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν χορηγούνται για συγκεκριμένες επιλέξιμες δαπάνες ή δεν μπορούν να αποδοθούν σε συγκεκριμένες επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να σωρευούνται με άλλες κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφασης που έχει εκδώσει η Επιτροπή."

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η επιχείρηση, στο πλαίσιο της παρούσας Δράσης, αθροιζόμενη με τις λοιπές ενισχύσεις De Minimis που έχει λάβει σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης κατά τα τελευταία τρία έτη, δεν δύναται να υπερβαίνει και δε θα υπερβαίνει κατά την έγκριση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης τις 300.000€ με την προϋπόθεση να μην επιδοτούνται κοινές δαπάνες.

9. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση που έχει ήδη φωτοβολταϊκά δεν φτάνει το 30% σε δαπάνες για την προστασία του Περιβάλλοντος, τι συνέπειες έχει; Μπορεί να υποβάλλει;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, κατά τη διαμόρφωση του προτεινόμενου επιχορηγούμενου προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου, είναι υποχρεωτική η τήρηση των ορίων που τίθενται στον Πίνακα του εδαφίου 6.1 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ. Πιο συγκεκριμένα, οι δαπάνες για την προστασία του Περιβάλλοντος και την Εξοικονόμηση Ενέργειας (Πράσινες Τεχνολογικές Λύσεις) είναι υποχρεωτικές σε ποσοστό τουλάχιστον 30% του επιχορηγούμενου Π/Υ και σε τουλάχιστον μία εκ των πέντε (5) υποκατηγοριών. Η μη τήρηση του ως άνω ορίου αποτελεί συνθήκη αποκλεισμού του επενδυτικού σχεδίου και συνεπώς λόγο απόρριψης.

10. **Ερώτηση:** Είναι επιλέξιμη επιχείρηση στην κατηγορία «νέες» με ημερομηνία σύστασης την 11/01/2025;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης ως νέες νοούνται οι επιχειρήσεις που έχουν κάνει έναρξη εργασιών και κατά την ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης, διαθέτουν λιγότερες από (2) πλήρεις κλεισμένες διαχειριστικές χρήσεις (για τις οποίες υποβλήθηκαν τα προσήκοντα φορολογικά έντυπα). Επομένως, επιχείρηση η οποία συστάθηκε στις 11/01/2025 νοείται ως νέα και είναι επιλέξιμη στην δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»).

11. **Ερώτηση:** Η υφιστάμενη/νέα επιχείρηση έχει υποβάλει αίτηση χρηματοδότησης σε άλλη Δράση, για την οποία δεν έχει βγει ακόμα απόφαση ένταξης. Μπορεί να υποβάλει αίτηση στη Δράση για τις ίδιες δαπάνες;

Απάντηση:

Θα πρέπει να ελεγχθούν οι όροι και οι προϋποθέσεις της άλλης Δράσης. Στην περίπτωση που υπάρχει περιορισμός όπως: «Να δεσμευτούν ότι οι δαπάνες που περιλαμβάνονται στη συγκεκριμένη αίτηση χρηματοδότησης δεν έχουν χρηματοδοτηθεί, ενταχθεί και **δεν θα υποβληθούν προς έγκριση χρηματοδότησης σε άλλο πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους**», τότε η επιχείρηση ΔΕΝ δύναται να υποβάλει αίτηση στις δράσεις «Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ Πράσινα»)& «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος

ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»).

12. **Ερώτηση:** Επιτρέπεται η υποβολή πρότασης σε νέα επιχείρηση που δραστηριοποιείται εκτός περιοχών Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης Περιφέρειας Βορείου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης και θέλει να επενδύσει σε μία από τις παραπάνω περιοχές; Επιπλέον, θα πρέπει το υποκατάστημα στις παραπάνω περιοχές να έχει ενεργοποιηθεί πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης και συγκεκριμένα στο εδάφιο "ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΟΡΟΙ & ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ" οι δυνητικοί δικαιούχοι θα πρέπει: "Να δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια και να πραγματοποιήσουν επένδυση αποκλειστικά εντός των γεωγραφικών ορίων των περιοχών [...]" που αναλύονται στον πίνακα του εν λόγω εδαφίου. Επομένως, δεν υπάρχει σχετικός περιορισμός ως προς την υποβολή πρότασης από υφιστάμενη επιχείρηση που εδρεύει ή/και δραστηριοποιείται εκτός περιοχών Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης Περιφέρειας Βορείου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης, αρκεί να ικανοποιεί (μεταξύ άλλων) την παραπάνω τυπική προϋπόθεση. Το υποκατάστημα-τόπος υλοποίησης της επένδυσης μπορεί να ιδρυθεί μετά την αίτηση χρηματοδότησης και σε κάθε περίπτωση πριν την πρώτη εκταμίευση (προκαταβολή, ενδιάμεση, τελική).

13. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση μη επιλέξιμης νομικής μορφής (Κοινωνία Κληρονόμων) με ΚΑΔ παντοπωλείου μπορεί να υποβάλει αίτηση ως υπό σύσταση εταιρεία επιλέξιμης νομικής μορφής με ίδιους εταίρους στον ίδιο ΚΑΔ στο ίδιο κτήριο; Μπορεί να διατηρήσει τη νέα επιχείρηση μέχρι την ενδεχόμενη απόφαση έγκρισης της αίτησης, ώστε να κάνει τη διακοπή μετά από την ένταξη της πρότασης;

Απάντηση:

Η νέα επιχείρηση δεν είναι επιλέξιμη, λόγω μη επιλέξιμης νομικής μορφής, στη δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»).

14. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με έδρα το νησί της Πάρου μπορεί να ανοίξει υποκατάστημα στη Δημοτική Ενότητα Αντίπαρου; Η αγορά γης/κτηρίου είναι επιλέξιμη δαπάνη στις δαπάνες για κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλοντα χώρο;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, όρος και προϋπόθεση συμμετοχής των δικαιούχων είναι να πραγματοποιήσουν επένδυση αποκλειστικά εντός των γεωγραφικών ορίων των περιοχών Παρέμβασης. Συνεπώς, μπορεί να ανοίξει υποκατάστημα στη Δημοτική Ενότητα Αντίπαρου. Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, η αγορά γης/κτηρίου δεν εμπίπτει σε καμία από τις επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών. Συνεπώς, η αγορά γης/κτηρίου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

15. **Ερώτηση:** Εν ενεργεία ιδιωτικός υπάλληλος μπορεί να κάνει αίτηση ως υπό σύσταση ατομική επιχείρηση;

Απάντηση:

Δεν υπάρχει περιορισμός/απαγόρευση στην Πρόσκληση αναφορικά με την απασχόληση των μετόχων/εταίρων των υπό σύσταση επιχειρήσεων.

16. **Ερώτηση:** Ατομική επιχείρηση με ΚΑΔ 79.12 'Δραστηριότητες γραφείων οργανωμένων ταξιδιών' σκοπεύει να επενδύσει σε ηλεκτρικό βανάκι και ηλεκτρικά ποδήλατα. Μπορεί να

έχει ως έδρα το σπίτι του ατομικού επιχειρηματία;

Απάντηση:

Δεν γίνονται δεκτές επιχειρήσεις με τόπο υλοποίησης την κατοικία του Δικαιούχου (κύρια ή δευτερεύουσα). Τα επενδυτικά σχέδια θα πρέπει να υλοποιηθούν σε αυτοτελή / διακριτό επαγγελματικό χώρο.

17. **Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση που ιδρύθηκε το 2018 με 2 εταίρους (π.χ. Ε.Ε.) προτίθεται να υποβάλει αίτηση επενδυτικού σχεδίου στη Δράση «Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ Πράσινα»)). Δύναται ο ένας εκ των εταίρων να συμμετέχει σε υπό σύσταση εταιρεία, η οποία θα υποβάλει αίτηση σε διαφορετικό τόπο υλοποίησης στη Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»))»;

Απάντηση:

Δύναται να υποβληθούν δύο επενδυτικά σχέδια, ένα σε κάθε Δράση, στα οποία εταίρος της υφιστάμενης και της υπό σύσταση εταιρείας θα είναι το ίδιο φυσικό πρόσωπο, με την προϋπόθεση να μη συμμετέχει σε παραπάνω από ένα (1) επενδυτικό σχέδιο που να αφορά υπό σύσταση επιχείρηση, ίδιος φορέας επένδυσης (επιχείρηση / μέτοχος / εταίρος / ιδιοκτήτης).

18. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με ΚΑΔ 49.31.21.01 Υπηρεσίες τακτικών αστικών μεταφορών με λεωφορεία, με οδηγό ιδιοκτήτη ή / και ΚΑΔ 49.32 Εκμετάλλευση ταξί μπορεί να επιδοτηθεί την έκδοση άδειας κυκλοφορίας;

Απάντηση:

Δαπάνες για την απόκτηση αδειών κυκλοφορίας επαγγελματικών οχημάτων / οδικού μεταφορέα επιβατών δεν είναι επιλέξιμες.

19. **Ερώτηση:** Υφιστάμενη επιχείρηση με ημερομηνία έναρξης εργασιών την 15/2/2022 με έδρα στην Αθήνα και ΚΑΔ Υπηρεσίες μηχανικών, σκοπεύει να ανοίξει υποκατάστημα στην Ψέριμο. Σε ποιο από τα δύο προγράμματα μπορεί να κάνει αίτηση;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης: “ως νέες νοούνται οι επιχειρήσεις που έχουν κάνει έναρξη εργασιών και κατά την ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης, διαθέτουν λιγότερες από (2) πλήρεις κλεισμένες διαχειριστικές χρήσεις (για τις οποίες υποβλήθηκαν τα προσήκοντα φορολογικά έντυπα)”.

Συνεπεία αυτού, η επιχείρηση μπορεί να υποβάλει, τηρούμενων των λοιπών προϋποθέσεων συμμετοχής, στη Δράση "Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)", εάν τη στιγμή της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης υπάρχουν διαθέσιμα τα προσήκοντα φορολογικά έντυπα (Ε3 και ισολογισμός δημοσιευμένος στο ΓΕΜΗ (για επιχειρήσεις με διπλογραφικά βιβλία)) μόνο για το έτος 2023.

Εάν τη στιγμή της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης υπάρχουν διαθέσιμα τα προσήκοντα φορολογικά έντυπα (Ε3 και ισολογισμός δημοσιευμένος στο ΓΕΜΗ (για επιχειρήσεις με διπλογραφικά βιβλία)) και για το έτος 2024, τότε η επιχείρηση λογίζεται ως υφιστάμενη. Επομένως, μπορεί να υποβάλει, τηρούμενων των λοιπών προϋποθέσεων συμμετοχής, στη Δράση "Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις

νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ Πράσινα»).

Επισημαίνεται, ότι το έτος 2022 (15/02/2022 έως 31/12/2022) δεν λαμβάνεται υπόψη, καθώς δεν αποτελεί πλήρη κλεισμένη διαχειριστική χρήση.

20. **Ερώτηση:** Αναφορικά με τις παρεμβάσεις για τα ΑΜΕΑ αυτές μπορούν να αποτελούν τμήμα του Τεχνικού Παραρτήματος της επένδυσης; Αν ναι, θα υπάρχει απόλυτη αυστηρότητα στην διατήρηση τους ή δύναται να αντικατασταθεί από μια διαφορετική αντίστοιχης αξίας στην περίοδο της υλοποίησης και έπειτα;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, οι προς ενίσχυση επιχειρήσεις θα πρέπει να δεσμευτούν ότι μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης και ανάλογα με το είδος και τη φύση της προτεινόμενης Πράξης, θα μεριμνήσουν για τις κατάλληλες παρεμβάσεις έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ) στις κτιριακές υποδομές, στις υπηρεσίες και στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (βλ. Παράρτημα XI «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία»). Οι παρεμβάσεις για τα ΑΜΕΑ, δύναται να αποτελούν ταυτόχρονα τμήμα του Τεχνικού Παραρτήματος της επένδυσης μέσω επιλέξιμων δαπανών.

21. **Ερώτηση:** Αναφορικά με τις δαπάνες ΑΜΕΑ, αυτές θα πρέπει αναλόγως της δομής της επένδυσης, να επιλεγεί και συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης ΑΜΕΑ. Δηλαδή, αν έχω κτιριακές δαπάνες στο Τεχνικό Παράρτημα θα πρέπει οπωσδήποτε να υφίστανται και αντίστοιχες κτιριακές παρεμβάσεις για τα ΑΜΕΑ;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, οι προς ενίσχυση επιχειρήσεις θα πρέπει να δεσμευτούν ότι μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης και ανάλογα με το είδος και τη φύση της προτεινόμενης Πράξης, θα μεριμνήσουν για τις κατάλληλες παρεμβάσεις έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ) στις κτιριακές υποδομές, στις υπηρεσίες και στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (βλ. Παράρτημα XI «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία»).

22. **Ερώτηση:** Τα ταμειακά διαθέσιμα που πρέπει να αποδείξει η επιχείρηση θα κατατεθούν με την υποβολή της αίτησης ή με την έγκριση του σχεδίου;

Απάντηση:

Σύμφωνα με το κεφάλαιο 4 ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΟΡΟΙ & ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ της Αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης οι επιχειρήσεις θα πρέπει "να προσκομίσουν αποδεικτικά Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο σε ποσοστό τουλάχιστον 30% του Συνολικού Π/Υ". Επιπλέον, "η μη ικανοποίηση τουλάχιστον μίας ή περισσότερων εξ' αυτών αποτελεί συνθήκη αποκλεισμού του επενδυτικού σχεδίου και συνεπώς λόγο απόρριψης".

Ως εκ των ως άνω, η προσκόμιση/επισύναψη αποδεικτικών Διαθέσιμων Κεφαλαίων είναι υποχρεωτική κατά το στάδιο της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης, ώστε να αξιολογηθεί η επιλεξιμότητα της.

23. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που η έδρα της είναι με Leasing (χρονομίσθωση) η οποία λήγει τον Ιούλιο και μετά θα περάσει το κτίριο στην ιδιοκτησία της επιχείρησης και με υποκατάστημα, επίσης με Leasing (χρονομίσθωση) η οποία λήγει σε 4 χρόνια και μετά θα περάσει στην ιδιοκτησία της επιχείρησης. Μπορούν είτε η έδρα είτε το υποκατάστημα να αποτελέσουν τόπο εγκατάστασης για το πρόγραμμα; Και αν ναι υπό ποιες προϋποθέσεις;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πρόσκληση προκειμένου να είναι επιλέξιμες δαπάνες στην κατηγορία 3 «Κτίρια, Εγκαταστάσεις και Περιβάλλον Χώρος» θα πρέπει να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης ένταξης της επένδυσης. Επομένως, εφόσον από τους όρους που διέπουν την σύμβαση χρονομίσθωσης του κτίσματος προκύπτει ότι η αιτούσα επιχείρηση στεγάζεται νομίμως στον χώρο, οι κτιριακές παρεμβάσεις του κτιρίου επιβαρύνουν την ίδια και εξασφαλίζεται η χρήση του κτίσματος για το απαραίτητο διάστημα των 6 ετών που ορίζεται στην δράση, τότε η επιχείρηση δύναται να επιλέξει ως τόπο υλοποίησης την συγκεκριμένη εγκατάσταση, να υλοποιήσει κτιριακές επεμβάσεις στο κτίριο και να τις συμπεριλάβει στο επενδυτικό της σχέδιο.

24. **Ερώτηση:** Είναι απαραίτητη η επισύναψη προσφορών για της αιτούμενες δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τον πίνακα των απαιτούμενων δικαιολογητικών συμμετοχής που επισυνάπτονται στο ΟΠΣΚΕ του Παραρτήματος ΙΙΙ, οι προσφορές δεν αποτελούν απαιτούμενο δικαιολογητικό.

25. **Ερώτηση:** Στις τυπικές προϋποθέσεις του οδηγού αναφέρεται ότι οι επιχειρήσεις πρέπει:

- Να δεσμευτούν ότι θα προχωρήσουν σε αύξηση της απασχόλησης της επιχείρησης κατά την διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης, η οποία εφόσον διατηρηθεί για ένα έτος θα προσαυξήσει τις Ε.Μ.Ε. κατά τουλάχιστον μισή (0,5) μονάδα (σε σχέση με την απασχόληση του έτους 2024 για νέα επιχείρηση).
- Να δεσμευτούν ότι θα διατηρήσουν την αύξηση που θα δηλώσουν και η οποία θα αποτελέσει αντικείμενο βαθμολόγησης της αίτησης, τουλάχιστον για ένα έτος μετά την ολοκλήρωση της.

Η υποχρέωση για διατήρηση του 0,5 ΕΜΕ που αποτελεί τυπική προϋπόθεση θα πρέπει να γίνει για τουλάχιστον ένα έτος μετά την ολοκλήρωση ή κατά την διάρκεια υλοποίησης για ένα 12μηνο; Με ποιον τρόπο θα πρέπει να δείξουμε κατά την διάρκεια υλοποίησης ότι θα γίνει πρόσληψη ενός ατόμου;

Απάντηση:

Σύμφωνα με το Παράρτημα ΧΙΙ του οδηγού της δράσης η υποχρέωση της επιχείρησης σχετικά με την αύξηση της απασχόλησης δεν περιορίζεται μόνο στην δημιουργία θέσεων εργασίας κατά την υλοποίηση, αλλά συμπεριλαμβάνει και την διατήρηση της αύξησης αυτής, με παράλληλη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης της επιχείρησης, του έτους βάσης (2024), για δώδεκα μήνες μετά την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της επένδυσης.

Κατά την διάρκεια υλοποίησης και έως την ολοκλήρωση του ελέγχου, θα πρέπει η επιχείρηση να προβεί στην πρόσληψη του/των εργαζομένων με τα ανάλογα εβδομαδιαία προγράμματα εργασίας προκειμένου, εφόσον αυτά διατηρηθούν για δώδεκα μήνες μετά την πιστοποίηση, οι ΕΜΕ που θα προκύπτουν να είναι τουλάχιστον ίσες με τις ΕΜΕ του 2024 + αυτές που η δικαιούχος δεσμεύτηκε ότι θα αυξήσει.

Επομένως, η αύξηση της απασχόλησης είτε αφορά μόνο την τυπική προϋπόθεση της 0,5 ΕΜΕ είτε αφορά και την αύξηση η οποία θα αποτελέσει αντικείμενο βαθμολόγησης θα πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά την υλοποίηση και θα πρέπει να διατηρηθεί για δώδεκα μήνες μετά

την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της επένδυσης.

Ο έλεγχος της αύξησης της απασχόλησης κατά τον έλεγχο (δηλαδή της πρόσληψης) θα γίνει με την προσκόμιση εβδομαδιαίου προγράμματος εργασίας (εν ισχύ) των υφιστάμενων εργαζόμενων στην επιχείρηση (κατά τον έλεγχο).

Ο έλεγχος της διατήρησης της αύξησης της απασχόλησης με παράλληλη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης της επιχείρησης, του έτους βάσης (2024), θα λάβει χώρα μετά την παρέλευση δώδεκα μηνών από την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της επένδυσης.

Επισημαίνεται, ότι η αύξηση της απασχόλησης θα πρέπει να λάβει χώρα στον τόπο υλοποίησης της επένδυσης, ήτοι να αφορά εργαζόμενους που αποτυπώνονται στο (εν ισχύ) εβδομαδιαίο πρόγραμμα εργασίας του τόπου υλοποίησης της επένδυσης.

26. **Ερώτηση:** Σύμφωνα με το σημείο 13 του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΙΙΙ: ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ / ΕΝΤΑΞΗΣ της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης, απαιτείται η υποβολή «Πιστοποιητικού δικαστικής φερεγγυότητας από το Πρωτοδικείο». Αυτό τότε θα πρέπει να έχει εκδοθεί;

Απάντηση:

Το Πιστοποιητικό Δικαστικής Φερεγγυότητας θα πρέπει να είναι σε ισχύ εντός τριμήνου από την έκδοσή του. Για παράδειγμα εάν η υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης πραγματοποιηθεί 20/05/2025 το Πιστοποιητικό θα πρέπει να φέρει ημερομηνία έκδοσης από 20/02/2025 και μεταγενέστερα.

27. **Ερώτηση:** Αναφορικά με την τυπική προϋπόθεση αύξησης της απασχόλησης κατά μισή (0,5) μονάδα σε σχέση με την απασχόληση του έτους 2024 και το αντίστοιχο βαθμολογούμενο κριτήριο αύξησης της απασχόλησης (ΕΜΕ Μισθωτής Εργασίας), υπάρχει περιορισμός αν υφίσταται συζυγική σχέση ή συγγένεια οποιουδήποτε βαθμού εξ αίματος ή/και εξ αγχιστείας μεταξύ του ατομικού επιχειρηματία / μετόχων / εταίρων / διαχειριστών / νόμιμων εκπροσώπων της επιχείρησης και του/των νέου/ων εργαζόμενου/ων;

Απάντηση:

Από την αναλυτικής Πρόσκληση της Δράσης δεν προκύπτει σχετικός περιορισμός.

28. **Ερώτηση:** Ποιες κατηγορίες δαπανών εμπίπτουν στις Πράσινες Τεχνολογικές Λύσεις;

Απάντηση:

Οι κατηγορίες δαπανών που εμπίπτουν στις Πράσινες Τεχνολογικές Λύσεις και κατ' επέκταση λαμβάνονται υπόψη στην τυπική προϋπόθεση: «η αίτηση χρηματοδότησης να περιέχει δαπάνες που συνδέονται με τις υποκατηγορίες που χαρακτηρίζονται ως δαπάνες που συμβάλλουν στην Προστασία του Περιβάλλοντος και την Εξοικονόμηση Ενέργειας (Πράσινες Τεχνολογικές Λύσεις), σε ποσοστό τουλάχιστον 30%» και στο βαθμολογούμενο κριτήριο: «Υιοθέτηση Πράσινων Τεχνολογιών και Οικολογικών Λύσεων», είναι οι κάτωθι:

- 02.05 Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας
- 02.22 Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας
- 02.23 Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)
- 02.24 Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα

- 03.10 Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος την Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και Επεξεργασίας Αποβλήτων

29. **Ερώτηση:** Σε υπό σύσταση ατομική εταιρεία, ο ιδιοκτήτης υπολογίζεται ως 1 ΕΜΕ;

Απάντηση:

Σε ατομική επιχείρηση, ο ιδιοκτήτης δεν δύναται να υπολογιστεί ως μια (1) ΕΜΕ για την πλήρωση της τυπικής προϋπόθεσης αύξησης της απασχόλησης, ούτε για την συμμετοχή του στον υπολογισμό του σχετικού κριτηρίου αξιολόγησης, διότι δεν απασχολείται στην επιχείρηση με σχέση εξαρτημένης εργασίας (μισθωτός) και δεν υποβάλλονται γι' αυτόν τα ανάλογα έγγραφα στο Πληροφοριακό Σύστημα Εργάνη από το οποίο θα αντληθούν στοιχεία.

30. **Ερώτηση:** Πότε πρέπει να διαθέτουν ενεργό τον ΚΑΔ επένδυσης οι νέες επιχειρήσεις;

Απάντηση:

Οι νέες επιχειρήσεις θα πρέπει να διαθέτουν ενεργό τον ΚΑΔ επένδυσης πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και αυτός να εμφανίζεται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ. Οι υπό σύσταση επιχειρήσεις θα πρέπει να τον ενεργοποιήσουν πριν την οποιαδήποτε διενέργεια πράξης που αφορά την υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της επένδυσης τους.

31. **Ερώτηση:** Τα σκάφη είναι επιλέξιμα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους ΚΑΔ 77.34.10.01 'Υπηρεσίες ενοικίασης λέμβων, χωρίς πλήρωμα στις Δράσεις' ή / και 50.10.2 'Υπηρεσίες ενοικίασης σκαφών θαλάσσιας και ακτοπλοϊκής μεταφοράς επιβατών με χειριστή' στις Δράσεις «Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ Πράσινα»)> & «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»)>; Αν ναι, σε ποια κατηγορία δαπάνης;

Απάντηση:

Τα σκάφη είναι επιλέξιμα, εφόσον είναι αμιγώς ηλεκτρικά, καθώς σύμφωνα με την αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης: "Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους [...]".

Τονίζεται, ότι προκειμένου να πιστοποιηθούν και να παραληφθούν ηλεκτρικά σκάφη, θα πρέπει κατά την τελική τους πιστοποίηση να προσκομιστεί κατάλληλο αδειοδοτικό έγγραφο, σύμφωνα με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII: 'Παραδοτέα Πιστοποίησης Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου' της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης (ενδεικτικά και ανάλογα το είδος του σκάφους: άδεια εκτέλεσης πλόων επαγγελματικού σκάφους, βεβαίωση καταχώρισης πλοίου στο e-μητρώο (του Ν. 4926/2022), βεβαίωση συνδρομής νόμιμων προϋποθέσεων (της ΥΑ 2133.1/43348/2019) κτλ).

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι τη δεδομένη χρονική στιγμή φαίνεται να υπάρχει κενό στην κείμενη νομοθεσία περί αδειοδότησης ηλεκτρικών σκαφών. Συνεπεία αυτού, τα ηλεκτρικά σκάφη, ναι μεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες, καθώς δεν εξαιρούνται από την αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, ωστόσο ενδέχεται να προκύψει αντικειμενική αδυναμία πιστοποίησής τους στην περίπτωση που δεν υπάρχει η δυνατότητα υποβολής κατάλληλου αδειοδοτικού εγγράφου μέχρι την τελική τους πιστοποίηση που να τα αφορά / περιλαμβάνει.

Στην περίπτωση που προσκομισθεί κατάλληλο αδειοδοτικό έγγραφο ηλεκτρικού σκάφους, τότε θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι διακριτή η τιμολόγηση της ηλεκτροκίνητης μηχανής του ή κατ' ελάχιστο να υποβληθεί ανάλυση κόστους του σκάφους, ώστε το σκάφος άνευ της μηχανής να αποτυπωθεί στην κατηγορία δαπανών 02.20 'Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός', ενώ η ηλεκτρική του μηχανή να αποτυπωθεί στην κατηγορία δαπανών 02.05 'Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας'.

32. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον ΚΑΔ 77.34.10.01 'Υπηρεσίες ενοικίασης λέμβων, χωρίς πλήρωμα' επιθυμεί να αντικαταστήσει την υφιστάμενη μηχανή πετρελαίου υφιστάμενου σκάφους της με ηλεκτρική. Είναι επιλέξιμη η εν λόγω δαπάνη;

Απάντηση:

Η αντικατάσταση μηχανής πετρελαίου από ηλεκτρική μηχανή σε υφιστάμενο σκάφος αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη της κατηγορίας 02.05 'Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας', υπό την προϋπόθεση προσκόμισης του κατάλληλου αδειοδοτικού εγγράφου μετά την παρέμβαση (ενδεικτικά και ανάλογα το είδος του σκάφους: άδεια εκτέλεσης πλόων επαγγελματικού σκάφους, βεβαίωση καταχώρισης πλοίου στο e-μητρώο (του Ν. 4926/2022), βεβαίωση συνδρομής νόμιμων προϋποθέσεων (της ΥΑ 2133.1/43348/2019) κτλ).

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι τη δεδομένη χρονική στιγμή φαίνεται να υπάρχει κενό στην κείμενη νομοθεσία περί αδειοδότησης ηλεκτρικών σκαφών. Συνεπεία αυτού, η ηλεκτρική μηχανή δεν δύναται να επιδοτηθεί εκτός και αν υπάρξει η δυνατότητα προσκόμισης κατάλληλου αδειοδοτικού εγγράφου μέχρι την τελική πιστοποίηση που να αφορά το υπό τροποποίηση σκάφος.

33. **Ερώτηση:** Είναι επιλέξιμη η δαπάνη αγοράς κωπήλατης βάρκας; Ως κωπήλατη βάρκα νοείται η βάρκα, η οποία δεν φέρει μηχανή, είτε εξωλέμβια είτε εσωλέμβια και κινείται με κουπιά.

Απάντηση:

Η δαπάνη προμήθεια κωπήλατης βάρκας άνευ μηχανής είναι επιλέξιμη μόνο σε επιχειρήσεις με ΚΑΔ επένδυσης τον 77.21.10.04 'Υπηρεσίες ενοικίασης εξοπλισμού θαλάσσιων σπορ (κυματοσανίδων, σκι, λέμβων)', ως δαπάνη της κατηγορίας 02.20 'Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός', υπό την προϋπόθεση προσκόμισης κατάλληλης άδειας και τηρούμενων των λοιπών προϋποθέσεων της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης.

34. **Ερώτηση:** Στο κεφάλαιο 6.2Α της πρόσκλησης προβλέπονται ως επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων και λογισμικών αυτοματισμού της παραγωγικής διαδικασίας. Σε λογιστικό γραφείο μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμο λογιστικό πρόγραμμα ως λογισμικό που εξυπηρετεί την "παραγωγική" του διαδικασία;

Απάντηση:

Η προμήθεια λογιστικού προγράμματος από λογιστικό γραφείο δεν είναι επιλέξιμη, καθώς δεν προβλέπεται γενική κατηγορία λογισμικών στην αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης. Το ως άνω χωρίο έχει εφαρμογή μόνο σε περιπτώσεις που υφίσταται πραγματική παραγωγική διαδικασία (όπως για παράδειγμα σε βιοτεχνίες / βιομηχανίες / επαγγελματικά εργαστήρια) και το λογισμικό είναι απαραίτητο για τη λειτουργία των συστημάτων αυτοματισμού της παραγωγικής τους διαδικασίας.

35. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με ΚΑΔ 49.32.1 Υπηρεσίες εκμετάλλευσης ταξί, θα μπορούσε να

επιδοτηθεί αυτοκίνητο στην κατηγορία 02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός;

Απάντηση:

Η προμήθεια οχήματος (αποκλειστικά ηλεκτρικού), εφόσον δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση, δύναται να γίνει αποδεκτή στην κατηγορία «02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».

Επισημαίνεται, ότι σύμφωνα με το σημείο Β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ του κεφαλαίου 6.2 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: “Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους. Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με την χρήση ορυκτών καυσίμων.”

36. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με ΚΑΔ 77.11.10.01 Υπηρεσίες ενοικίασης επιβατηγών αυτοκινήτων, χωρίς οδηγό, θα μπορούσε να επιδοτηθεί αυτοκίνητο στην κατηγορία 02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός; Εάν ναι, γίνεται να είναι το αυτοκίνητο ηλεκτρικό για να καλύψει την υποχρέωση του 30% σε δαπάνες εξοικονόμησης ενέργειας;

Απάντηση:

Δεδομένου ότι υπάρχει διαθέσιμος ο επιλέξιμος ΚΑΔ 77.11.10.02 ‘Υπηρεσίες ενοικίασης ηλεκτρικών οχημάτων για τη μεταφορά επιβατών, χωρίς οδηγό’ συνάγεται το συμπέρασμα, ότι η προμήθεια ηλεκτρικών οχημάτων προς ενοικίαση συνάδει μόνο με αυτόν τον ΚΑΔ ή / και με τους ΚΑΔ 77.11, 77.11.1, 77.11.10, που τον περιλαμβάνουν. Συνεπεία αυτού τα ηλεκτρικά οχήματα που προορίζονται προς ενοικίαση θεωρούνται επιλέξιμα μόνο στον ΚΑΔ 77.11.10.02 ή / και στους ΚΑΔ 77.11, 77.11.1, 77.11.10.

Ως εκ των ως άνω, η δαπάνη αγοράς ηλεκτρικών αυτοκινήτων σε αυτή την περίπτωση, δεδομένου ότι συνάδει απόλυτα με την επιδοτούμενη δραστηριότητα και άρα αποτελεί τον προβλεπόμενο / αναμενόμενο εξοπλισμό άσκησης της, λογίζεται ως δαπάνη της κατηγορίας 02.20 ‘Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός’.

37. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που θα ανοίξει κέντρο αισθητικής, ΚΑΔ 96.02.13.02 Υπηρεσίες εργαστηρίου αισθητικής προσώπου και σώματος (ινστιτούτου καλλονής), θα μπορούσε να επιδοτηθεί αυτοκίνητο μικτής χρήσης για να πηγαίνει σε εξωτερικές δουλειές, διάφορες εκθέσεις ή εκδηλώσεις όπου θα παρέχει τις υπηρεσίες της;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στις Προσκήσεις των Δράσεων το μεταφορικό μέσο (έως του ποσού των 50.000 € & έως 50% του επιχορηγούμενου Π/Υ) για να είναι επιλέξιμο θα πρέπει:

- α. να είναι καινούργιο, αμεταχείριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης.
- β. να είναι:
 - **αποκλειστικά** ηλεκτρικό
 - επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών, είτε έως εννέα (9) θέσεων και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά πελατών χωρίς κόμιστρο.
- γ. η προμήθεια του να δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Επομένως, ηλεκτρικό όχημα μικτής χρήσης που θα χρησιμοποιηθεί για την μεταφορά του ιδιοκτήτη/εταίρου/μετόχου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

38. **Ερώτηση:** Λογιστικό γραφείο, θα μπορούσε να επιδοτηθεί αυτοκίνητο μικτής χρήσης για να

το κάνει χρήση σύμβουλος της εταιρείας για πελάτες που δέχονται επιτόπια συμβουλευτική;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στις Προσκήσεις των Δράσεων το μεταφορικό μέσο (έως του ποσού των 50.000 € & έως 50% του επιχορηγούμενου Π/Υ) για να είναι επιλέξιμο θα πρέπει:

- δ. να είναι καινούργιο, αμεταχείριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης.
- ε. να είναι:
 - **αποκλειστικά** ηλεκτρικό
 - επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών, είτε έως εννέα (9) θέσεων και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά πελατών χωρίς κόμιστρο.
- στ. η προμήθεια του να δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Επομένως ηλεκτρικό όχημα μικτής χρήσης που θα χρησιμοποιηθεί για την μεταφορά του ιδιοκτήτη/εταίρου/μετόχου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη.

39. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον ΚΑΔ - 77.39.13.00 'Υπηρεσίες ενοικίασης μοτοποδηλάτων', θα προβεί στην αγορά ηλεκτρικών ποδηλάτων. Τα ηλεκτροκίνητα ποδήλατα είναι επιλέξιμη δαπάνη στην υποκατηγορία 02.05 «Εξοπλισμός για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας» ή στην υποκατηγορία 02.24 «Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα»;

Απάντηση:

Δεδομένου ότι υπάρχει διαθέσιμος ο επιλέξιμος ΚΑΔ 77.39.13.03 'Υπηρεσίες ενοικίασης ηλεκτρικών μοτοσυκλετών (συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρικών ποδηλάτων και άλλων ηλεκτρικών οχημάτων)' συνάγεται το συμπέρασμα, ότι η προμήθεια ηλεκτρικών ποδηλάτων προς ενοικίαση συνάδει μόνο με αυτόν τον ΚΑΔ ή / και με τους ΚΑΔ 77.39, 77.39.1, 77.39.13, που τον περιλαμβάνουν. Συνεπεία αυτού τα ηλεκτρικά ποδήλατα που προορίζονται προς ενοικίαση θεωρούνται επιλέξιμα μόνο στον ΚΑΔ 77.39.13.03 ή / και στους ΚΑΔ 77.39, 77.39.1, 77.39.13.

Ως εκ των ως άνω, η δαπάνη αγοράς ηλεκτρικών ποδηλάτων σε αυτή την περίπτωση, δεδομένου ότι συνάδει απόλυτα με την επιδοτούμενη δραστηριότητα και άρα αποτελεί τον προβλεπόμενο / αναμενόμενο εξοπλισμό άσκησης της, λογίζεται ως δαπάνη της κατηγορίας 02.20 'Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός'.

40. **Ερώτηση:** Στην υποκατηγορία "Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα" είναι επιλέξιμα τα υβριδικά αυτοκίνητα;

Απάντηση:

Τα Plug-in Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, καθώς δεν είναι αποκλειστικά ηλεκτρικά.

41. **Ερώτηση:** Για να επιδοτηθεί μία επιχείρηση την κατασκευή φωτοβολταϊκού θα πρέπει κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης να υποβάλει και την έγκριση όρων σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ;

Απάντηση:

Σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙΙ (Δικαιολογητικά Υποβολής/Ενταξης) η έγκριση όρων σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ δεν αποτελεί απαραίτητο δικαιολογητικό. Σε κάθε περίπτωση η αναλογούσα δημόσια χρηματοδότηση για την εν λόγω δαπάνη, θα καταβληθεί μόνο εφόσον έχει λάβει χώρα η οριστική σύνδεση του φωτοβολταϊκού στο δίκτυο, όπως θα τεκμηριωθεί από τη

σχετική Βεβαίωση Ενεργοποίησης Σταθμού, τηρούμενων των λοιπών όρων, προϋποθέσεων και περιορισμών της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης.

42. **Ερώτηση:** Πινακίδα LED για φροντιστήριο είναι επιλέξιμη δαπάνη στην κατηγορία "Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας";

Απάντηση:

Οι πινακίδες LED αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες στην υποκατηγορία 03.13 «Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος» εφόσον η τοποθέτηση τους είναι σύμφωνη με την Υπ. Απόφαση 38110/2002 (μέγεθος πινακίδας, θέση τοποθέτησης), όπως ισχύει και τυχόν άλλες ισχύουσες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

43. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που δραστηριοποιείται στο χονδρικό εμπόριο καφέ, αγοράζει επαγγελματικές μηχανές παρασκευής καφέ, τις οποίες και καταχωρεί λογιστικά και φορολογικά στα πάγια, και τις δανείζει μέσω χρησιδανείων σε επιχειρήσεις εστίασης. Είναι επιλέξιμη δαπάνη η προμήθεια αυτών των μηχανών παρασκευής καφέ στη συγκεκριμένη δράση;

Απάντηση:

Πάγια τα οποία προορίζονται για χρησιδανεισμό δεν δύναται να γίνουν αποδεκτά, διότι αφενός δεν εξυπηρετούν και δεν συνάδουν με την δραστηριότητα της επιχείρησης, αφετέρου η εκμετάλλευσή τους δεν γίνεται από την ενταγμένη στην δράση δικαιούχο επιχείρηση.

44. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα (ΚΑΔ 35.11.10.09) και στον καθαρισμό φωτοβολταϊκών πάρκων μπορεί να συμπεριλάβει στο επενδυτικό της σχέδιο τρακτέρ με τα παρελκόμενά του για τον καθαρισμό των φωτοβολταϊκών πάρκων; Επισημαίνεται ότι η επιχείρηση δεν διαθέτει αγροτική δραστηριότητα.

Απάντηση:

Εφόσον η εν λόγω δαπάνη συνάδει και εξυπηρετεί επιλέξιμη δραστηριότητα (ΚΑΔ) της επιχείρησης τότε δύναται να γίνει αποδεκτό στην κατηγορία στην κατηγορία 02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός, με την προϋπόθεση ότι για το εν λόγω μηχάνημα θα προσκομισθεί άδεια Μηχανήματος Έργου (και όχι Άδεια Κυκλοφορίας Γεωργικού Μηχανήματος) και ΔΕΝ θα χρησιμοποιεί ορυκτά καύσιμα για τη λειτουργία του, δεδομένου ότι σύμφωνα με το σημείο Β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ του κεφαλαίου 6.2 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: "Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους. Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με την χρήση ορυκτών καυσίμων."

45. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα (ΚΑΔ 35.11.10.09) μπορεί να συμπεριλάβει στο επενδυτικό της σχέδιο φωτοβολταϊκά; Αν ναι, σε ποια κατηγορία είναι επιλέξιμη η προμήθεια φωτοβολταϊκού σταθμού και ποια η μέγιστη επιλέξιμη εγκατεστημένη ισχύς του;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην δράση και συγκεκριμένα στην υποκατηγορία 02.23 «Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)» επιλέξιμη δαπάνη αποτελεί μόνο η προμήθεια φωτοβολταϊκού εγκατεστημένης ισχύος έως 10kW, για την κάλυψη των ιδίων

αναγκών (αυτοπαραγωγή) της επιχείρησης. Επομένως η προμήθεια φωτοβολταϊκού δύναται να είναι επιλέξιμη δαπάνη μόνο εφόσον αποτελεί μηχανολογικό ή παραγωγικό εξοπλισμό για τη δραστηριότητα και δεν οδηγεί σε αύξηση της δυναμικότητας του Φωτοβολταϊκού Πάρκου.

46. **Ερώτηση:** Επιχείρηση η οποία θα προβεί σε αγορά επαγγελματικού αυτοκινήτου θα προβεί και σε εγκατάσταση ψυκτικού θαλάμου στο συγκεκριμένο αυτοκίνητο. Ο ψυκτικός θάλαμος σε ποια κατηγορία είναι επιλέξιμος; Στην κατηγορία 02.20 (Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός) ή στην κατηγορία (02.24 Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα);

Απάντηση:

Ο ψυκτικός θάλαμος ο οποίος θα εγκατασταθεί στο επαγγελματικό αυτοκίνητο αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».

47. **Ερώτηση:** Επιχείρηση ραδιοφωνικός σταθμός μπορεί να εγκαταστήσει εξοπλισμό στα σημεία εκπομπής του ραδιοφωνικού της σταθμού; Τα κεραιοσυστήματα είναι νομίμως ρευματοδοτούμενα και λειτουργούντα, και βρίσκονται νομίμως σε δημόσιες θέσεις στα πάρκα κεραιών. Τα μόνα έγγραφα που θα έχει στη διάθεσή της είναι τα συμφωνητικά αγοράς των οικίσκων, βάσει των οποίων την ρευματοδότησε ο ΔΕΔΔΗΕ και η ΔΕΗ.

Απάντηση:

Εφόσον τα κεραιοσυστήματα είναι νομίμως: α) εγκατεστημένα, β) λειτουργούντα, γ) ρευματοδοτούμενα, τα προαναφερθέντα τεκμηριώνονται/αποδεικνύονται από έγγραφα (π.χ. άδειες εγκατάστασης, λειτουργίας κτλ) τότε δύναται να γίνουν αποδεκτά, τηρουμένων και των υπολοίπων όρων της πρόσκλησης (π.χ. θα πρέπει να είναι εγκατεστημένα εντός μιας γεωγραφικής περιοχής παρέμβασης)

48. **Ερώτηση:** Επιχείρηση δραστηριοποιείται στην μεταποίηση φρούτων, λαχανικών και προϊόντων που προέρχονται από καλλιέργειες και στην μετέπειτα πώληση τους. Δύνανται να ενταχθεί δαπάνη μεταφορικού μέσου αγροτικό όχημα επαγγελματικής χρήσης το οποίο δεν υπάρχει σε ηλεκτρικό ακόμα;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στην δράση, επιλέξιμη δαπάνη αποτελούν μόνο τα **ηλεκτρικά** μεταφορικά μέσα. Σε κάθε περίπτωση, δεν δύναται να γίνουν αποδεκτά μεταφορικά μέσα, για τα οποία έχει εκδοθεί Άδεια Κυκλοφορίας Γεωργικού Μηχανήματος.

49. **Ερώτηση:** Στην κατηγορία δαπανών με κωδικό δαπάνης 02.23 (Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή), δύναται σε αγροτεμάχιο να εγκατασταθούν Φ/Β με συστοιχία μπαταριών, για virtual Net Metering / Net Billing και να ενταχθούν οι δαπάνες αυτές στο επενδυτικό σχέδιο;

Απάντηση:

Η εν λόγω δαπάνη δύναται να γίνει αποδεκτή εφόσον σωρευτικά:

- πληρούνται οι λοιποί όροι και προϋποθέσεις επιλεξιμότητας της δαπάνης που θέτει η αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης
- ο συμψηφισμός γίνεται αποκλειστικά με την παροχή της δικαιούχου επιχείρησης για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)
- τηρούνται οι προϋποθέσεις τις ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/15084/382/2019, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περί εικονικών ενεργειακών συμψηφισμών, καθώς και

τυχόν άλλες ισχύουσες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

50. **Ερώτηση:** Επιχείρηση με κύριο ΚΑΔ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΕΤΑΞΟΤΥΠΙΩΝ & ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΕΜΦΕΡΩΝ ΑΓΑΘΩΝ 18.13.20.01, θα μπορούσε να εντάξει στο επενδυτικό της σχέδιο, προμήθεια παραγωγικού εξοπλισμού (plotter, scanner, printer κλπ) τα οποία είναι φιλικά προς το περιβάλλον και φέρουν πιστοποίηση eco, ως δαπάνες προστασίας περιβάλλοντος;

Απάντηση:

Οι εν λόγω δαπάνες είναι επιλέξιμες στην κατηγορία δαπάνης 02.19 'Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου' και δεν λογίζονται ως δαπάνες προστασίας του περιβάλλοντος.

51. **Ερώτηση:** Σε επιχείρηση με ΚΑΔ επένδυσης 77.21.10.02 - Υπηρεσίες ενοικίασης αλόγων ιππασίας & 93.19.13.05 - Υπηρεσίες στάβλων ιπποδρομιών είναι επιλέξιμη ως δαπάνη η αγορά αλόγων;

Απάντηση:

Στον παραγωγικό εξοπλισμό περιλαμβάνεται οποιοδήποτε μηχάνημα υποστηρίζει τη λειτουργία της παραγωγής αγαθών. Υπό αυτή την έννοια η δαπάνη για αγορά αλόγων δεν δύναται να αποτελεί παραγωγικό εξοπλισμό και ως εκ τούτου επιλέξιμη δαπάνη.

52. **Ερώτηση:** Δύναται να ενισχυθούν δαπάνες που πραγματοποιούνται σε κοινόχρηστο χώρο;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την αναλυτική Πρόσκληση της δράσης, «δεν επιτρέπεται η συστέγαση επιχειρήσεων, ώστε να μην είναι δυνατή η χρήση του εξοπλισμού της ενισχυόμενης επένδυσης από άλλη επιχείρηση. Με τον όρο συστέγαση νοείται η εγκατάσταση της ενισχυόμενης επιχείρησης σε ίδιο, μη διακριτό χώρο με άλλη επιχείρηση.

Στην περίπτωση που διαπιστωθεί συστέγαση επιχειρήσεων όπου είναι δυνατή η χρήση του εξοπλισμού της ενισχυόμενης επένδυσης από άλλη επιχείρηση, θα ανακαλείται η απόφαση ένταξης. Συνεπώς δεν δύναται να ενισχυθούν δαπάνες που πραγματοποιούνται σε κοινόχρηστο με άλλη επιχείρηση χώρο.

53. **Ερώτηση:** Η δαπάνη "αγορά και τοποθέτηση φιλμ σε τζάμια" θα μπορούσε να είναι επιλέξιμη στην κατηγορία δαπάνης "Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος την Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και Επεξεργασίας Αποβλήτων" ως σύστημα σκίασης;

Απάντηση:

Η εν λόγω δαπάνη είναι επιλέξιμη στην κατηγορία δαπάνης "Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος την Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και Επεξεργασίας Αποβλήτων".

54. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση με ΚΑΔ 49.32 - Εκμετάλλευση ταξί θέλει να επεκτείνει την δραστηριότητα της επιχείρησης και να επενδύσει στον ΚΑΔ 49.31.21.01 - Υπηρεσίες τακτικών αστικών μεταφορών με λεωφορεία, με οδηγό ιδιοκτήτη του. Είναι επιλέξιμη ως δαπάνη η αγορά λεωφορείου; Αν ναι, σε ποια κατηγορία δαπάνης εντάσσεται; Επιπλέον, εάν υπάρχει υποχρέωση να είναι ηλεκτρικό το λεωφορείο;

Απάντηση:

Με δεδομένη την έννοια, ότι η αγορά λεωφορείου για τον ΚΑΔ 49.31.21.01 – “Υπηρεσίες τακτικών αστικών μεταφορών με λεωφορεία, με οδηγό ιδιοκτήτη του”, θα μπορούσε να θεωρηθεί παραγωγικός εξοπλισμός για τέτοιου είδους επιχειρήσεις, τότε η σχετική δαπάνη θεωρείται επιλέξιμη στην κατηγορία δαπάνης 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός», υπό την προϋπόθεση ότι ΔΕΝ θα χρησιμοποιεί ορυκτά καύσιμα για τη

λειτουργία του, δεδομένου ότι σύμφωνα με το σημείο Β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ του κεφαλαίου 6.2 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: “Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους. Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με την χρήση ορυκτών καυσίμων.”. Ως εκ τούτου ΝΑΙ, προκειμένου να πιστοποιηθεί λεωφορείο θα πρέπει να είναι ηλεκτρικό.

55. **Ερώτηση:** Για επιχείρηση με ΚΑΔ επένδυσης 93.21.10 ‘Υπηρεσίες πάρκων ψυχαγωγίας και θεματικών πάρκων’, είναι επιλέξιμη η δαπάνη για αγορά ISO BOX; Αν ναι, σε ποια κατηγορία δαπάνης εντάσσεται; Σε υπάρχον ISO BOX, που είναι εγκατεστημένο στον τόπο υλοποίησης της επένδυσης, είναι επιλέξιμες δαπάνες κτιριακών παρεμβάσεων (π.χ. ηλιακοί θερμοσίφωνες, φωτοβολταϊκά κ.λπ.;

Απάντηση:

Η δαπάνη αγοράς ISO BOX δεν θεωρείται επιλέξιμη, σε καμία κατηγορία δαπανών της Πρόσκλησης. Οι κτιριακές δαπάνες επί υφιστάμενου οικίσκου ISO BOX, δεν είναι επιλέξιμες.

56. **Ερώτηση:** Για επιχείρηση με ΚΑΔ επένδυσης 93.29.11 ‘Υπηρεσίες πάρκων ψυχαγωγίας και παραλιών’, είναι επιλέξιμη η δαπάνη για αγορά καντίνας τροχήλατης ή πακτωμένης; Αν ναι, σε ποια κατηγορία δαπάνης εντάσσεται; Σε υπάρχουσα καντίνα, που είναι εγκατεστημένη στον τόπο υλοποίησης της επένδυσης, είναι επιλέξιμες δαπάνες κτιριακών παρεμβάσεων (π.χ. ηλιακοί θερμοσίφωνες, φωτοβολταϊκά κ.λπ.;

Απάντηση:

Η δαπάνη αγοράς καντίνας δεν θεωρείται επιλέξιμη σε καμία κατηγορία δαπανών της Πρόσκλησης, είτε αυτή θα είναι τροχήλατη, είτε θα είναι μόνιμα εγκατεστημένη. Οι κτιριακές δαπάνες επί υφιστάμενης καντίνας, δεν είναι επιλέξιμες.

57. **Ερώτηση:** Σε επιχείρηση με ΚΑΔ 77.11 - Ενοικίαση και εκμίσθωση αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων, οι δαπάνες που θα αφορούν στην αγορά Μεταφορικών Μέσων προς ενοικίαση, πρέπει να αφορούν αμιγώς ηλεκτρικά επιβατηγά αυτοκίνητα ή μπορούν να αγορασθούν και επιβατηγά αυτοκίνητα πετρελαιοκίνητα ή βενζινοκίνητα;

Απάντηση:

Με δεδομένη την έννοια ότι, η αγορά μεταφορικών μέσων προς ενοικίαση για τον ΚΑΔ 77.11 - Ενοικίαση και εκμίσθωση αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων, θα μπορούσε να θεωρηθεί παραγωγικός εξοπλισμός για τέτοιου είδους επιχειρήσεις, τότε η σχετική δαπάνη θεωρείται επιλέξιμη στην κατηγορία δαπάνης 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός». Ωστόσο θα πρέπει να αφορά αμιγώς Ηλεκτρικό Όχημα.

58. **Ερώτηση:** Γυμναστήριο που θέλει να αγοράσει διαδρόμους ενεργειακής κλάσης A+, μπορεί να τουςβάλει στην κατηγορία δαπανών 02.05 Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τους [κανονισμούς της ΕΕ](#) οι διάδρομοι δεν φαίνεται να εμπίπτουν στα προϊόντα, για τα οποία απαιτείται ενεργειακή ετικέτα. Στην περίπτωση, ωστόσο, που οι προμηθευόμενοι διάδρομοι διαθέτουν ενεργειακή ετικέτα και κατ’ επέκταση ενεργειακή κλάση A+ έως A+++ (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A+++ έως D) ή C έως A (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A έως G), τότε είναι επιλέξιμοι στην Κατηγορία Δαπανών 02.05 ‘Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης

Ενέργειας'. Σε διαφορετική περίπτωση είναι επιλέξιμοι στην κατηγορία δαπανών 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός».

59. **Ερώτηση:** Υπό σύσταση επιχείρηση η οποία θα δραστηριοποιηθεί στο χονδρικό εμπόριο ψαριών, επιθυμεί να αιτηθεί ένα φορτηγό – ψυγείο (με καύσιμο πετρέλαιο) για να διανέμει τα εμπορεύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, η εν λόγω δαπάνη μπορεί να περιληφθεί στη κατηγορία

02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός εφόσον η ανωτέρω δαπάνη αφορά την παραγωγική της λειτουργία;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τις γενικές επισημάνσεις των επιλέξιμων δαπανών που αναλύονται στις ισχύουσες προσκλήσεις των δράσεων (2η τροποποίηση) το μεταφορικό μέσο (έως του ποσού των 50.000 € & έως 50% του επιχορηγούμενου Π/Υ) για να είναι επιλέξιμο θα πρέπει να:

- είναι καινούργιο, αμεταχείριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης.
- και να είναι:
 - **αποκλειστικά** ηλεκτρικό
 - επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών, είτε έως εννέα (9) θέσεων και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά πελατών χωρίς κόμιστρο.
- Επίσης, η προμήθεια του θα πρέπει να δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Επομένως, πετρελαιοκίνητο όχημα που θα χρησιμοποιηθεί για την μεταφορά των εμπορευμάτων της επιχείρησης δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη. Επιλέξιμα οχήματα για την μεταφορά εμπορευμάτων της επιχείρησης εντάσσονται στην υποκατηγορία 02.24 και προκειμένου να είναι επιλέξιμα ΔΕΝ θα πρέπει να χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα.

60. **Ερώτηση:** Επιχείρηση επιθυμεί να υποβάλλει στο επενδυτικό σχέδιο δαπάνη δύο ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων. Θέλει να αποκτήσει και φορτιστές για τα οχήματα αυτά. Σε ποια κατηγορία δαπάνης εντάσσονται οι φορτιστές;

Απάντηση:

Σύμφωνα με το κεφάλαιο 6.2 της Πρόσκλησης στην κατηγορία δαπανών 02.05 «Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας» συμπεριλαμβάνεται και η «εγκατάσταση μονάδων φόρτισης ηλεκτροκίνητων μηχανημάτων». Κατ' αναλογία, στην εν λόγω κατηγορία δαπανών (02.05) εντάσσονται και οι μονάδες φόρτισης ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων. Επισημαίνεται, πως οι μονάδες φόρτισης ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων θα πρέπει υποχρεωτικά να συνοδεύουν την προμήθεια ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων στα πλαίσια της επένδυσης και να χρησιμοποιούνται για την φόρτιση των ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων της επιχείρησης (δηλαδή να μην προορίζονται για εκμετάλλευση με σκοπό την αποκόμιση κέρδους).

61. **Ερώτηση:** Επιχείρηση δραστηριοποιείται στον ΚΑΔ 52.21.26.01 «Υπηρεσίες Επαναφόρτισης Συσσωρευτών Ηλεκτρικών Οχημάτων». Σε ποια κατηγορία δαπάνης εντάσσονται οι φορτιστές.

Απάντηση:

Η δαπάνη αγοράς φορτιστών ηλεκτρικών αυτοκινήτων από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ΚΑΔ 52.21.26.01, λογίζεται ως δαπάνη της κατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός», καθότι απαραίτητη για τη λειτουργία της

επιχείρησης.

62. **Ερώτηση:** Σε μια νέα επιχείρηση (Πολιτικός Μηχανικός) θα μπορούσε να θεωρηθεί επιλέξιμη η δαπάνη προμήθειας ενός Plotter; Αν ναι, αυτή εντάσσεται στη Κατηγορία Δαπάνης "Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου";

Απάντηση:

Η προμήθεια Plotter αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.19 'Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου'.

63. **Ερώτηση:** Σε μια νέα επιχείρηση με ΚΑΔ 56.30.10.08 «Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια με διάθεση πρόσβασης στο διαδίκτυο (INTERNET-CAFE)» είναι επιλέξιμη δαπάνη η αγορά ηλεκτρονικών υπολογιστών στην κατηγορία δαπανών 02.20 Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός;

Απάντηση:

Η προμήθεια υπολογιστών, εφόσον δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση, δύναται να γίνει αποδεκτή στην κατηγορία στην κατηγορία 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός», καθώς αποτελεί απαραίτητο εξοπλισμό για την άσκηση της επιδοτούμενης δραστηριότητας.

64. **Ερώτηση:** Η δαπάνες πυρασφάλειας είναι επιλέξιμες βάση της πρόσκλησης ως λοιπός εξοπλισμός της επιχείρησης. Στην συγκεκριμένη κατηγορία συμπεριλαμβάνεται και η αναγόμωση των πυροσβεστήρων;

Απάντηση:

Η αναγόμωση των υφιστάμενων πυροσβεστήρων δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη για τη Δράση.

65. **Ερώτηση:** Υποψήφια επενδύτρια εταιρεία (νομική μορφή ΙΚΕ) η οποία είναι αναγνωρισμένη ως ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ, επιθυμεί να υποβάλει επενδυτικό σχέδιο με σκοπό την προμήθεια συγκομιστικής μηχανής μήλων για χυμό και περονοφόρο μηχανήμα. Η επιχείρηση δραστηριοποιείται στους ΚΑΔ 10.32.16 Παραγωγή χυμού μήλων και 46.31.11 Χονδρικό εμπόριο νωπών φρούτων και λαχανικών, οι οποίοι είναι επιλέξιμη από την Δράση. Οι προαναφερόμενες δαπάνες είναι επιλέξιμες για την Δράση;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πρόσκληση της δράσης τα περονοφόρα αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας 02.20 «Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός», υπό την προϋπόθεση ότι ΔΕΝ θα χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα για τη λειτουργία τους, δεδομένου ότι σύμφωνα με το σημείο Β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ του κεφαλαίου 6.2 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: "Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους. Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με την χρήση ορυκτών καυσίμων."

Όσον αφορά την προμήθεια συγκομιστικής μηχανής μήλων δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη καθώς δεν συνάδει με την δραστηριότητα της επιχείρησης (παραγωγή χυμού μήλων) αλλά εξυπηρετεί την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, τομέας ο οποίος δεν ενισχύεται από την δράση.

66. **Ερώτηση:** Στην Πρόσκληση της Δράσης «Ενίσχυση Υφιστάμενων Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ Πράσινα»)» αναφέρεται ως επιλέξιμη δαπάνη της υποκατηγορίας

«Εξοπλισμός προστασίας περιβάλλοντος και εξοικονόμησης Ενέργειας» η προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς εμπορευμάτων και προϊόντων εντός του ευρύτερου χώρου άσκησης δραστηριότητας για επιχειρήσεις logistics ή χονδρικού εμπορίου ή τουριστικού τομέα όπως προμήθεια ηλεκτροκίνητων παντός τύπου (πχ τύπου ΚΛΑΡΚ). Οι συγκεκριμένες δαπάνες δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές και για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις;

Απάντηση:

Ναι, οι συγκεκριμένες δαπάνες είναι επιλέξιμες και για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις, υπό την προϋπόθεση ότι ΔΕΝ θα χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα για τη λειτουργία τους, δεδομένου ότι σύμφωνα με το σημείο Β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ του κεφαλαίου 6.2 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: “Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους. Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με την χρήση ορυκτών καυσίμων”, στην κατηγορία δαπανών 02.05 ‘Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας’.

67. **Ερώτηση:** Επιχείρηση, η οποία διαθέτει λατομείο και δραστηριοποιείται στους ΚΑΔ 81.21- «Εξόρυξη αμμοχάλικου και άμμου» (κύρια) και 38.11.61 – «Υπηρεσίες εγκαταστάσεων μεταφοράς για μη επικίνδυνα ανακυκλώσιμα απόβλητα» σχεδιάζει να δραστηριοποιηθεί και στον ΚΑΔ 38.32.39.03 – «Θραύση, Καθαρισμός και διαλογή άλλων απορριμμάτων (πχ κατεδαφίσεις) για την ανάκτηση μη μεταλλικών δευτερογενών πρώτων υλών». Για να γίνει αυτό απαιτείται μετατροπή του υφιστάμενου εξοπλισμού (σπαστήρα) με καινούργια εξαρτήματα, τα οποία είναι κατάλληλα για το σπάσιμο τέτοιων απορριμμάτων από κατεδαφίσεις. Τα εξαρτήματα αυτά αφορούν μαχαίρια και ειδικά σφυριά. Τα εν λόγω εξαρτήματα αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη για το πρόγραμμα;

Απάντηση:

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πρόσκληση, οι δαπάνες προμήθειας εξαρτημάτων είναι επιλέξιμες, εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα των κύριων εξαρτημάτων του εξοπλισμού που προμηθεύεται, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα του για την ομαλή λειτουργία του σύμφωνα με τους όρους προμήθειας του εξοπλισμού που προσφέρει ο προμηθευτής. Προκειμένου να είναι επιλέξιμα μεμονωμένα εξαρτήματα, αυτά ΔΕΝ θα πρέπει να αποτελούν απλή αντικατάσταση υφιστάμενου εξαρτήματος (ανταλλακτικά) αλλά θα πρέπει να συντελούν σε παραγωγική διαφοροποίηση.

68. **Ερώτηση:** Νέα επιχείρηση έχει ήδη εγκαταστήσει σύστημα αυτοπαραγωγής ενέργειας (net metering) ισχύος 135kW με έγχυση στο δίκτυο. Υπάρχει κάποιος περιορισμός στην ισχύ των μπαταριών του συστήματος αποθήκευσης ενέργειας που επιχείρηση επιθυμεί να εγκαταστήσει;

Απάντηση:

Η προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης ενέργειας είναι επιλέξιμη υπό τη προϋπόθεση ο φωτοβολταϊκός σταθμός που θα εξυπηρετεί, να κατασκευαστεί στα πλαίσια της εν λόγω πρόσκλησης και να αφορά παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας προς κάλυψη των ιδίων αναγκών της επιχείρησης (ισχύς έως 10kW). Το σύστημα αποθήκευσης ενέργειας θα πρέπει να διαθέτει κατ’ ελάχιστο ωφέλιμη χωρητικότητα ίση με την ισχύ του σταθμού για μία ώρα.

69. **Ερώτηση:** Για νέα επιχείρηση κατασκευής τηλεσκοπικών ιστών, καλύπτονται από τη δράση έξοδα κατάθεσης ευρεσιτεχνίας (έξοδα/δαπάνες, τέλη στον ΟΒΙ, κ.λπ);

Απάντηση:

Δαπάνες σχετιζόμενες με ευρεσιτεχνίες δεν είναι επιλέξιμες στην παρούσα δράση.

70. **Ερώτηση:** Σύμφωνα με τις “Γενικές Επισημάνσεις για την Κατηγορία Δαπανών Ψηφιακού εξοπλισμού γραφείου” το κεφάλαιο 6 της Πρόσκλησης: “Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια tablets, κινητών τηλεφώνων και τηλεοράσεων”. Ωστόσο, στην κατηγορία δαπανών 02.05 ‘Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας’ αναφέρεται ότι: είναι επιλέξιμη η προμήθεια ηλεκτρικών / ηλεκτρονικών συσκευών (ψυγεία, πλυντήρια πιάτων, πλυντήρια ρούχων, τηλεοράσεις, λαμπτήρες και λάμπες) ενεργειακής σήμανσης A+ έως A+++ (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A+++ έως D) ή C έως A (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A έως G). Με βάση τα ως άνω οι τηλεοράσεις είναι επιλέξιμες ή όχι;

Απάντηση:

Οι τηλεοράσεις είναι επιλέξιμες στην κατηγορία δαπανών 02.05 ‘Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας’, υπό την προϋπόθεση να φέρουν ενεργειακή σήμανση A+ έως A+++ (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A+++ έως D) ή C έως A (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A έως G).

71. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον ΚΑΔ 68.20.12 ‘Υπηρεσίες εκμίσθωσης και διαχείρισης ιδιόκτητων ή μισθωμένων ακινήτων, που δεν προορίζονται για κατοικία’ επιθυμεί να προχωρήσει σε ανέγερση ξενοδοχείου, το οποίο θα διαθέσει προς εκμίσθωση σε τρίτους. Δηλαδή, η λειτουργία και διαχείριση του ξενοδοχείου δεν θα γίνεται από τον επενδυτή (εκμισθωτή), αλλά από τον μισθωτή του ακινήτου. Είναι επιλέξιμη η εν λόγω δαπάνη της ανέγερσης του ξενοδοχείου;

Απάντηση:

Σύμφωνα με το κεφάλαιο 4 της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: “Το επενδυτικό σχέδιο [...] να μην αφορά την ίδρυση ή αύξηση δυναμικότητας τουριστικών καταλυμάτων όλων των τύπων (κύρια, μη κύρια ξενοδοχειακά του Ν. 4276/2014, όπως ισχύει καθώς και κάθε άλλη μορφή όπως π.χ. βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων μέσω των ψηφιακών πλατφορμών στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού κ.ά)”.

Επιπλέον, σύμφωνα με το κεφάλαιο 5: “Τονίζεται, ότι εξαιρείται επιπρόσθετα κάθε δραστηριότητα για την ίδρυση ή αύξηση δυναμικότητας τουριστικών καταλυμάτων όλων των τύπων (κύρια, μη κύρια ξενοδοχειακά του Ν. 4276/2014, όπως ισχύει καθώς και κάθε άλλη μορφή όπως π.χ. βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων μέσω των ψηφιακών πλατφορμών στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού κ.ά)”.

Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω δεν είναι επιλέξιμη η ανέγερση ξενοδοχείου σε επιχειρήσεις με ΚΑΔ επένδυσης τον 68.20.12 ‘Υπηρεσίες εκμίσθωσης και διαχείρισης ιδιόκτητων ή μισθωμένων ακινήτων, που δεν προορίζονται για κατοικία’.

72. **Ερώτηση:** Έστω ότι νέα ατομική επιχείρηση συστάθηκε στις 01/07/2024 και αναμένεται να υποβάλει αίτηση στις 01/06/2025. Για την απόδειξη της επαγγελματικής εμπειρίας του ιδιοκτήτη, θα προσμετρηθεί ως χρόνος επαγγελματικής εμπειρίας το διάστημα λειτουργίας της ατομικής επιχείρησης (11 μήνες) ή το διάστημα απόδειξης επαγγελματικής εμπειρίας θα πρέπει να αφορά σε χρόνο πριν την έναρξη της επιχείρησης;

Απάντηση:

Για το κριτήριο βαθμολόγησης 3 “Εμπειρία ιδιοκτήτη ή εταίρου/μετόχου με το μεγαλύτερο

ποσοστό συμμετοχής" της δράσης «Ενίσχυση της Ίδρυσης Πολύ Μικρών και Μικρών επιχειρήσεων στις νησιωτικές περιοχές του Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027 («Επιχειρώ πράσινα»))» λαμβάνεται υπόψη το διάστημα της επαγγελματικής εμπειρίας του εταίρου/μετόχου πριν από την έναρξη της νέας επιχείρησης.

73. **Ερώτηση:** Για την τεκμηρίωση ύπαρξης Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο και τη βαθμολόγηση του κριτηρίου 1 δύναται να προσκομιστεί βεβαίωση υπολοίπου εταιρικού/επαγγελματικού ή/και ιδιοκτήτη/εταίρου/μέτοχου, τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο δικαιούχος θα είναι είτε η επιχείρηση είτε ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Ατομική Επιχείρηση μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο με Διαθέσιμο Υπόλοιπο σε προσωπικό τραπεζικό λογαριασμό του ιδιοκτήτη, όπου είναι ο κύριος δικαιούχος του λογαριασμού αλλά υπάρχουν και συνδικαιούχοι (σύζυγος και παιδιά);

Απάντηση:

Είναι αποδεκτή η τεκμηρίωση διαθέσιμων κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο και τη βαθμολόγηση του κριτηρίου 1, από προσωπικό τραπεζικό λογαριασμό ιδιοκτήτη/εταίρου/μετόχου στον οποίο υπάρχουν συνδικαιούχοι .

74. **Ερώτηση:** Ως τεκμηρίωση διαθέσιμων κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο και τη βαθμολόγηση του κριτηρίου 1, μπορούν να προσκομιστούν βεβαιώσεις τραπεζικών λογαριασμών που ανήκουν είτε σε ατομική επιχείρηση ενός μετόχου/εταίρου του φορέα της επένδυσης, είτε σε νομικό πρόσωπο στο οποίο συμμετέχει ο μέτοχος/εταίρος του φορέα της επένδυσης;

Απάντηση:

Δεν γίνεται αποδεκτή τεκμηρίωση ιδιωτικής συμμετοχής με βεβαίωση τραπεζικών λογαριασμών άλλων επιχειρήσεων στις οποίες συμμετέχει ως φυσικό πρόσωπο μέτοχος του φορέα της επένδυσης.

75. **Ερώτηση:** Μεταξύ των κριτηρίων βαθμολογίας υπάρχει το κριτήριο «ΑΥΞΗΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΕΜΕ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)» το οποίο ισχύει και για τις δύο δράσεις. Στο κριτήριο αυτό η δήλωση των νέων θέσεων εργασίας είναι πρόσθετες της υποχρεωτικής από τις δύο δράσεις, για τις οποίες ισχύει κατ' ελάχιστον υποχρεωτικά η δημιουργίας μισής (0,5) νέας Ε.Μ.Ε πέραν αυτών που διατηρούσε το έτος 2024; Συνεπώς η υποχρεωτική μισή (0,5) Ε.Μ.Ε δεν προσμετράται στο εν λόγω κριτήριο;

Απάντηση:

Για να λάβει μία επιχείρηση βαθμολογία στο κριτήριο «Αύξηση Απασχόλησης» θα πρέπει οι δηλωμένες θέσεις απασχόλησης να είναι μεγαλύτερες της 0,5 ΕΜΕ. Για παράδειγμα:

- α. Επιχείρηση η οποία έχει δηλώσει ως πρόσθετες ΕΜΕ 0,5, πληροί την τυπική προϋπόθεση που ορίζεται στην δράση και λαμβάνει βαθμολογία 17,5.
- β. Επιχείρηση η οποία έχει δηλώσει ως πρόσθετες ΕΜΕ 1 πληροί την τυπική προϋπόθεση που ορίζεται στην δράση και λαμβάνει βαθμολογία $17,5 + 5 \cdot 1,75 = 26,25$ στην περίπτωση των Νέων – Υπό Σύσταση.
- γ. Επιχείρηση η οποία έχει δηλώσει ως πρόσθετες ΕΜΕ 1,5 και πάνω, πληροί την τυπική προϋπόθεση που ορίζεται στην δράση και λαμβάνει την μέγιστη βαθμολογία του κριτηρίου.

76. **Ερώτηση:** Πώς υπολογίζονται οι μήνες επαγγελματικής εμπειρίας; Πρέπει να είναι ολόκληρος μήνας, π.χ. ολόκληρος ο Ιανουάριος ή 15 Ιανουαρίου έως 15 Φεβρουαρίου είναι ένας μήνας;

Συμπληρώνονται μόνο ακέραιοι αριθμοί ή δύναται να συμπληρωθούν και δεκαδικοί αριθμοί, π.χ. 6,5 μήνες;

Απάντηση:

Η επαγγελματική εμπειρία υπολογίζεται και καταχωρείται σε ακέραιους μήνες, οι οποίοι προκύπτουν από τα προσκομισθέντα δικαιολογητικά τεκμηρίωσης.

77. **Ερώτηση:** Στο πλαίσιο κάλυψης ιδίας συμμετοχής, μπορούν να χρησιμοποιηθούν βεβαιώσεις τραπεζών από ξένα τραπεζικά ιδρύματα;

Απάντηση:

Για την απόδειξη της ιδιωτικής συμμετοχής γίνονται αποδεκτά όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από Χώρες της Ε.Ε., Ελβετία και Μ. Βρετανία τα οποία λειτουργούν νόμιμα στην χώρα εγκατάστασής τους και είναι αναγνωρισμένα από την Τράπεζα της Ελλάδος.

78. **Ερώτηση:** Αν ένας από τους ΚΑΔ επένδυσης εμπίπτει στην έξυπνη εξειδίκευση RIS3, παίρνει τους βαθμούς του σχετικού βαθμολογούμενου κριτηρίου;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, στην ενότητα 16.4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Κριτήρια Βαθμολόγησης Αιτήσεων, στο σχετικό κριτήριο, αξιολογείται/βαθμολογείται η συνάφεια του επενδυτικού σχεδίου με ΚΑΔ των τομέων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021- 2027. Στην περίπτωση που το επενδυτικό σχέδιο αφορά και δραστηριότητα(ες) των τομέων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, τότε τίθεται ο μέγιστος βαθμός Βαθμός=10. Αντίθετα, στην περίπτωση που το επενδυτικό σχέδιο δεν σχετίζεται με δραστηριότητες των τομέων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, τότε τίθεται ο ελάχιστος βαθμός Βαθμός=0.

79. **Ερώτηση:** Επιχείρηση που διαθέτει ΚΑΔ που εμπίπτουν στην έξυπνη εξειδίκευση RIS3 και ΚΑΔ που δεν εμπίπτουν στην έξυπνη εξειδίκευση RIS3 και το επενδυτικό σχέδιο αφορά στους ΚΑΔ επένδυσης που δεν εμπίπτουν στην έξυπνη εξειδίκευση RIS3, παίρνει τους βαθμούς του βαθμολογούμενου κριτηρίου 2;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, στην ενότητα 16.4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Κριτήρια Βαθμολόγησης Αιτήσεων, στο κριτήριο 2 αξιολογείται η συνάφεια του επενδυτικού σχεδίου με ΚΑΔ των τομέων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021- 2027. Στην περίπτωση που το επενδυτικό σχέδιο αφορά και δραστηριότητα(ες) των τομέων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, τότε τίθεται ο μέγιστος βαθμός Βαθμός=10. Αντίθετα, στην περίπτωση που το επενδυτικό σχέδιο δεν σχετίζεται με δραστηριότητες των τομέων προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, τότε τίθεται ο ελάχιστος βαθμός Βαθμός=0.

80. **Ερώτηση:** Μπορούν οι υπάλληλοι που θα καλύψουν τις πρόσθετες ΕΜΕ να προσληφθούν μέσω προγράμματος ΔΥΠΑ;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης και την ενότητα 6.2.Α ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ, η δαπάνη μισθολογικού κόστους δεν αποτελεί επιλέξιμη προς επιδότηση κατηγορία δαπάνης. Ως εκ τούτου δεν τίθεται περιορισμός περί χρηματοδότησης των θέσεων εργασίας μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων. Ωστόσο η ενίσχυση που θα λάβει από τις εν λόγω δράσεις θα πρέπει να συνυπολογιστεί κατά τον υπολογισμό της σώρευσης των ενισχύσεων De Minimis που έχουν χορηγηθεί στην υπόψιν επιχείρηση.

81. **Ερώτηση:** Ως προς την αύξηση της απασχόλησης, με δεδομένο ότι στην παρούσα Δράση δεν επιδοτείται το μισθολογικό κόστος, δύνανται να χρησιμοποιηθούν οι ίδιοι υπάλληλοι για την κάλυψη της τυπικής προϋπόθεσης της παρούσας Δράσης και παράλληλα να είναι οι προς επιδότηση υπάλληλοι άλλης Δράσης;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης και την ενότητα 6.2.Α ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ, η δαπάνη προσωπικού δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη. Στη περίπτωση που το μισθολογικό κόστος του/των εργαζόμενου/ εργαζόμενων που συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της απασχόλησης επιδοτείται στα πλαίσια άλλης δράσης, οι θέσεις εργασίας αυτές προσμετρώνται στην επίτευξη του στόχου. Πλην όμως θα πρέπει να ελεγχθεί αν τίθενται περιορισμοί από την άλλη δράση στην οποία θα υποβληθεί η αίτηση.

82. **Ερώτηση:** Για την Κάλυψη της Ιδιωτικής Συμμετοχής με Διαθέσιμο Υπόλοιπο δύναται να τεκμηριωθεί με υπόλοιπα λογαριασμών προθεσμιακής κατάθεσης ή άλλων κινητών αξιών (π.χ. ομόλογα, μετοχές κ.λπ);

Απάντηση:

Για την τεκμηρίωση των διαθέσιμων κεφαλαίων σε ότι αφορά το βαθμολογούμενο κριτήριο σύμφωνα με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Κριτήρια Βαθμολόγησης Αιτήσεων, δύναται να χρησιμοποιηθούν Βεβαίωση υπολοίπου τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο είναι δικαιούχος, ο/οι δηλωμένος στην αίτηση ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης. Επομένως, δύναται να γίνουν αποδεκτοί λογαριασμοί προθεσμιακών καταθέσεων. Ωστόσο, λογαριασμοί κινητών αξιών (π.χ. ομόλογα, μετοχές κ.λπ) δεν γίνονται αποδεκτά.

83. **Ερώτηση:** Στο βαθμολογούμενο κριτήριο με αριθμό 5 “Αύξηση απασχόλησης (ΕΜΕ Μισθωτής Εργασίας” η δηλωθείσα αύξηση απασχόλησης θα περιλαμβάνει και την αύξηση/δημιουργία μισής (0,5) Ε.Μ.Ε. κατ' ελάχιστο που αποτελεί τυπική προϋπόθεση;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, στο κριτήριο 5 του παραρτήματος IV αναφέρεται: “όπου 0,5 ΕΜΕ = 17,5 βαθμοί”. Συνεπεία αυτού, η δήλωση/δέσμευση για δημιουργία/αύξηση από την δικαιούχο 0,5 ΕΜΕ βαθμολογείται με 17,5 βαθμούς.

84. **Ερώτηση:** Ατομική επιχείρηση θα υποβάλει αίτηση στη Δράση για ένα από τα υποκαταστήματά της. Στον έλεγχο για την αύξηση της δηλωθείσας απασχόλησης, αν υπάρξει οικειοθελής αποχώρηση προσωπικού που απασχολείται σε άλλο υποκατάστημα, πώς θα γίνει ο έλεγχος πλήρωσης του εν λόγω κριτηρίου;

Απάντηση:

Η ευθύνη για την πλήρωση του εν λόγω κριτηρίου (Αύξηση απασχόλησης) βαρύνει την επιχείρηση και σε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης εργαζόμενου, τότε θα πρέπει η επιχείρηση να φροντίσει στον χρόνο που απομένει για την πλήρωση του στόχου της απασχόλησης να τον αντικαταστήσει με τρόπο που κατά την παρέλευση δώδεκα μηνών από την ολοκλήρωση, να επιτυγχάνεται ο στόχος της απασχόλησης.

85. **Ερώτηση:** Στην περίπτωση εποχιακού προσωπικού, πώς θα προκύψει η πλήρωση του κριτηρίου της αύξησης της απασχόλησης; Η δηλωθείσα πρόσθετη απασχόληση αφορά μόνο στην πρόσληψη ατόμων με πλήρη απασχόληση;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική πρόσκληση της Δράσης, η πλήρωση του κριτηρίου της αύξησης της

απασχόλησης δύναται να τεκμηριωθεί με πρόσληψη εργαζομένων πλήρους ή/και μερικής απασχόλησης. Η ευθύνη για την πλήρωση του εν λόγω κριτηρίου (Αύξηση απασχόλησης) βαρύνει την επιχείρηση και θα πρέπει να μεριμνήσει για την πλήρωση του στόχου της απασχόλησης κατά την παρέλευση δώδεκα μηνών από την ολοκλήρωση, να επιτυγχάνεται ο στόχος της απασχόλησης.

86. **Ερώτηση:** Δύναται η επιχείρηση να προσθέσει ΚΑΔ που να εμπίπτει στην έξυπνη εξειδίκευση RIS3 πριν την υποβολή της αίτησης; Αν ναι, ποιο ποσοστό των δαπανών θα πρέπει να τον αφορούν, προκειμένου να λάβει βαθμολογία το επενδυτικό σχέδιο στο αντίστοιχο κριτήριο;

Απάντηση:

Σύμφωνα με την Αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης, ο μόνος περιορισμός σχετικά με τους ΚΑΔ επένδυσης που αποτελεί και τυπική προϋπόθεση είναι ο εξής: *"Το προτεινόμενο επενδυτικό σχέδιο να αφορά σε έναν τουλάχιστον από τους επιλέξιμους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΔ) της πρόσκλησης, στον οποίο οι δικαιούχοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης (δηλαδή τον εν λόγω ΚΑΔ θα πρέπει να τον διαθέτουν πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και αυτός να εμφανίζεται στους ΚΑΔ της επιχείρησης που θα αντληθούν στην ηλεκτρονική αίτηση από την ΑΑΔΕ)".*

Επιπλέον, σύμφωνα με το κεφάλαιο 6.1 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ της αναλυτικής Πρόσκλησης της Δράσης: *"Οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων προσδιορίζονται στην Υπουργική Απόφαση 114947/29.11.2022 (ΦΕΚ 6132/Β/01.12.2022) «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων των Προγραμμάτων 2021-2027. Σε περίπτωση έγκρισης του σχεδίου, είναι αποκλειστική ευθύνη του δικαιούχου και ελεγκτικό πεδίο του οργάνου ελέγχου, οι δαπάνες που θα υλοποιηθούν και πιστοποιηθούν να: ... συνδέονται με δραστηριότητα(ες) της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (εφόσον έχει δηλωθεί τέτοια ως ΚΑΔ επένδυσης και η αίτηση έχει βαθμολογηθεί γι' αυτό), σε διαφορετική περίπτωση θα γίνεται αναβαθμολόγηση της πρότασης".*

Σημειώνεται επίσης, ότι και κατά την συμπλήρωση της αίτησης χρηματοδότησης στο ΟΠΣΚΕ, θα πρέπει να συνδεθούν δαπάνες με τους ΚΑΔ επένδυσης.

Τέλος, διευκρινίζεται, ότι από την αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης δεν προκύπτει συγκεκριμένο ποσοστό που να αφορά στους ΚΑΔ της έξυπνης εξειδίκευσης. Ως εκ τούτου, για να βαθμολογηθεί ένα επενδυτικό σχέδιο στο κριτήριο "Συνάφεια Επενδυτικού Σχεδίου της Επιχείρησης με την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021- 2027", αρκεί στο επενδυτικό σχέδιο να συμπεριλαμβάνονται δαπάνες που να εξυπηρετούν και τον / τους ΚΑΔ RIS, πέραν αυτών που εξυπηρετούν τους λοιπούς ΚΑΔ επένδυσης.

87. **Ερώτηση:** Η κατηγορία δαπάνης «Έμμεσες Δαπάνες» είναι υποχρεωτική; Πώς συνυπολογίζεται στον προτεινόμενο επιχορηγούμενο προϋπολογισμό του επενδυτικού σχεδίου;

Απάντηση:

Η κατηγορία αυτή είναι υποχρεωτική. Οι έμμεσες δαπάνες υπολογίζονται με βάση σταθερό συντελεστή 7% επί του συνόλου των άμεσων επιλέξιμων δαπανών της πράξης και περιλαμβάνονται στον συνολικό επιχορηγούμενο προϋπολογισμό του επενδυτικού σχεδίου.

88. **Ερώτηση:** Σε περίπτωση δυνητικού δικαιούχου νομικής μορφής ΟΕ με δύο εταίρους, 50% έκαστος, μπορεί η ιδιωτική συμμετοχή να αποδειχθεί συνδυαστικά από ημερήσια υπόλοιπα και των δύο εταίρων;

Απάντηση:

Η διαθεσιμότητα των κεφαλαίων (σε σχέση με τον Συνολικό Π/Υ του Επενδυτικού Σχεδίου) δύναται να αποδειχθεί συνδυαστικά από ημερήσια υπόλοιπα και των δύο εταίρων.

89. **Ερώτηση:** Στα δικαιολογητικά υποβολής / ένταξης , για την αιτιολόγηση των ιδίων κεφαλαίων του επενδυτικού σχεδίου, απαιτείται η προσκόμιση "Βεβαίωση υπολοίπου εταιρικού/επαγγελματικού ή/και ιδιοκτήτη/εταίρου/μέτοχου, τραπεζικού λογαριασμού, στον οποίο δικαιούχος θα είναι είτε η επιχείρηση είτε ιδιοκτήτης/εταίρος/μέτοχος, την τελευταία μέρα του μήνα πριν την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης." Γίνεται αποδεκτή εκτύπωση από internet banking και σε περίπτωση που δε φαίνεται ο δικαιούχος του λογαριασμού στην εκτύπωση αυτή, να συνοδεύεται από εκτύπωση του iban του λογαριασμού όπου φαίνεται ο δικαιούχος;

Απάντηση:

Δικαιολογητικά που εξάγονται από τα μηχανογραφικά συστήματα των τραπεζών γίνονται αποδεκτά. Συνίσταται τα δικαιολογητικά αυτά να εξάγονται και να επισυνάπτονται σε μορφή pdf.

90. **Ερώτηση:** Σε νεοσύστατη ΙΚΕ εφόσον ενταχθεί, θα πρέπει να προβεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ίσο με το σύνολο του προϋπολογισμού ή αρκεί να προβεί σε αύξηση κεφαλαίου κατά το ελάχιστο ποσό ιδίων κεφαλαίων όπως ορίζεται στην πρόσκληση και είναι 30% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου;

Απάντηση:

Στην παρούσα δράση η καταβολή της ιδιωτικής συμμετοχής αποδεικνύεται με την πιστοποίηση των εξοφλημένων παραστατικών των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.

91. **Ερώτηση:** Για το Κριτήριο 1: "Διαθέσιμα κεφάλαια σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο" η πρόθεση δανείου και η έγκριση δανείου βαθμολογούνται ισάξια; Δεδομένου ότι ως δικαιολογητικά δεν έχουν την ίδια βαρύτητα.

Απάντηση:

Από την αναλυτική Πρόσκληση της Δράσης δεν προκύπτει κάποιος σχετικός περιορισμός ή διαφοροποίηση. Ως εκ τούτου τόσο η πρόθεση δανείου, όσο και η έγκριση ή σύμβαση δανείου από τις οποίες τεκμαίρονται διαθέσιμα κεφάλαια θα αξιολογούνται ισότιμα.

92. **Ερώτηση:** Πως τεκμηριώνεται η υψηλή ενεργειακή απόδοση παραγωγικών μηχανημάτων της κατηγορίας δαπανών 02.05 'Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας'; Με βάση την ενεργειακή τους κλάση; Για τους κινητήρες ποιο πρότυπο ΙΕ είναι αποδεκτό; Αν ένα μηχάνημα διαθέτει INVERTER ή softstarter τεκμηριώνεται αυτόματα η υψηλή ενεργειακή του απόδοση; Γίνεται αποδεκτή βεβαίωση κατασκευαστή ή/και μηχανικού ή/και προμηθευτή περί υψηλής ενεργειακής απόδοσης;»

Απάντηση:

- i. Αν το μηχάνημα φέρει ενεργειακή ετικέτα τότε θα πρέπει να είναι κλάσης τουλάχιστον A+ με την παλιά ετικέτα ή τουλάχιστον C με τη νέα, κατ' αναλογία με τις ηλεκτρικές / ηλεκτρονικές συσκευές.
- ii. Για τους κινητήρες, ανάλογα την περίπτωση, ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1781 της Επιτροπής της 1ης Οκτωβρίου 2019 (για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού των ηλεκτρικών κινητήρων

και των συστημάτων μετάδοσης μεταβλητής ταχύτητας).

- iii. Η τεχνολογία inverter ή / και το σύστημα softstarter δεν τεκμηριώνουν την υψηλή ενεργειακή απόδοση από μόνα τους.
- iv. Η βεβαίωση του κατασκευαστή δύναται να γίνει αποδεκτή μόνο στην περίπτωση που επικαλείται ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή / και την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, από τα οποία να απορρέουν τεχνικές προδιαγραφές, οι οποίες αν παραλληλιστούν με τα τεχνικά χαρακτηριστικά του εξοπλισμού, τότε υποδεικνύουν συγκεκριμένη κατηγορία ενεργειακής κλάσης ή τεκμαίρουν την υψηλή ενεργειακή απόδοση του.

93. **Ερώτηση:** Στο παράρτημα VII προβλέπεται η προσκόμιση μισθωτηρίου συμβολαίου ή πρόσφατου πιστοποιητικού ιδιοκτησίας ή απόσπασμα κτηματολογικού φύλλου για κτιριακές επεμβάσεις. Η υποβολή των εν λόγω δικαιολογητικών κατά την υλοποίηση είναι υποχρεωτική σε κάθε περίπτωση ή αν το επενδυτικό σχέδιο δεν περιλαμβάνει κτιριακές δαπάνες δεν απαιτείται και η προσκόμισή τους;

Απάντηση:

Η προσκόμιση δικαιολογητικών που να τεκμηριώνουν το ιδιοκτησιακό καθεστώς, όπως αυτά αναφέρονται στο παράρτημα VII, απαιτείται στις περιπτώσεις που η επιχείρηση αιτείται δαπάνες των κατηγοριών 03.10 "Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων" ή / και 03.13 "Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος".

94. **Ερώτηση:** Εάν κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης υποβληθεί βεβαίωση πρόθεσης δανεισμού (με ισόποση αποτύπωση το ποσού του δανείου στο χρηματοδοτικό σχήμα στο ΟΠΣΚΕ) προς τεκμηρίωση του κριτηρίου 1: "Διαθέσιμα κεφάλαια σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο" και προς εξασφάλιση της τυπικής προϋπόθεσης του 30%: "να προσκομίσουν αποδεικτικά Διαθέσιμων Κεφαλαίων σε σχέση με το Επενδυτικό Σχέδιο σε ποσοστό τουλάχιστον 30% του Συνολικού Π/Υ", αλλά κατά την υλοποίηση η επιχείρηση προχωρήσει σε τροποποίηση του χρηματοδοτικού της σχήματος, καταργώντας τον τραπεζικό δανεισμό, θα υπάρξουν επιπτώσεις; Θα γίνει αναβαθμολόγηση της αίτησης χρηματοδότησης ή / και επηρεάζεται η σχετική τυπική προϋπόθεση;

Απάντηση:

Δεν γίνεται αναβαθμολόγηση ή επανέλεγχος της σχετικής τυπικής προϋπόθεσης, από τη στιγμή που η καταβολή της ιδιωτικής συμμετοχής της δικαιούχου επιχείρησης αποδεικνύεται με την εξόφληση των παραστατικών, κατά την πιστοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου.

95. **Ερώτηση:** Νέα / υπόσταση επιχείρηση θέλει να προχωρήσει σε ανέγερση κτίσματος για ίδια άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας. Μπορεί να προχωρήσει στην υποβολή, υλοποίηση, ολοκλήρωση και παραλαβή του επενδυτικού σχεδίου με μοναδικό ΚΑΔ επένδυσης τον επιλέξιμο ΚΑΔ 41.20.20.01 "Εργασίες διαμόρφωσης ή ανέγερσης κτίσματος ή άλλου είδους κατασκευών (ως αγαθού επένδυσης του άρθρ. 33 παρ. 4 του Κώδικα ΦΠΑ) για ίδια άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των εισροών τους" ή τον ΚΑΔ 41.20.20.02 "Εργασίες διαμόρφωσης ή ανέγερσης κτίσματος ή άλλου είδους κατασκευών (ως αγαθού επένδυσης του άρθρ. 33 παρ. 4 του Κώδικα ΦΠΑ) για ίδια άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των εισροών τους";

Απάντηση:

Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ 41.20.20.01 και 41.20.20.02 είναι απαιτητοί μόνο για τη φάση υλοποίησης των εργασιών κατασκευής και την αποπεράτωση του κτίσματος ή άλλους είδους κατασκευής, στο οποίο θα ασκηθεί η επαγγελματική δραστηριότητα. Δεδομένου λοιπόν, ότι η επιχείρηση δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα υπό αυτούς τους ΚΑΔ, συνάγεται το συμπέρασμα ότι αυτοί δεν δύναται να αποτελούν ΚΑΔ επένδυσης κατά την παραλαβή του έργου. Συνεπεία των ανωτέρω η επιχείρηση δύναται να ενεργοποιήσει προσωρινά τον ΚΑΔ 41.20.20.01 ή τον ΚΑΔ 41.20.20.02, ωστόσο οφείλει σε κάθε περίπτωση να ενεργοποιήσει και να διαθέτει ως ΚΑΔ επένδυσης κάποιον εκ των λοιπών επιλέξιμων ΚΑΔ επένδυσης, ο οποίος να δικαιολογεί την άσκηση της δραστηριότητας για την οποία ανεγέρθηκε το κτίσμα το αργότερο έως και την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος τελικού ελέγχου.